

50.-61. ARCHY

ročníku 1940. sbírka IX.-X.

Administrace (expedice): Stará Říše, Morava

Heřman z Fritzlaru:

TUTO SE ČTE O NAROZENÍ PÁNĚ

Proroctví k první Mši

Na Narození Páně poslyšte čtení. Předně — neboť budu dlouho mluvit — Isaiáš praví: »**Pro Sion nebudu mlčetí a pro Jerusalém nepřestanu.**« Sion chce říci tolik jako jasné zrcadlení a znamená čistotu života. Jerusalém se vykládá jako vidění či patření a znamená život věčný. Těchto dvou věcí chce se duše zmocnití a chce míti sama pro sebe toho, kterého miluje. Proto praví duše v knize milostné: »**Uchopila jsem ho.**« Totiž tímto čistým životem. »**A nikdy už ho nepustím.**« Totiž ve věčném životě jasného vidění. »**Uvedu ho do domu matky své.**« Domem duše jest Nejsvětější Trojice. »**A do ložnice rodičky své.**« Ložnicí věčného Slova, do níž tato duše ho zve, aby přišel, to jest božská přirozenost, anebo také bývá nazývána lůnem srdce Otcova. »Uvedu ho« to chce vyjádřiti tu velikou smělost a velikou moc a velikou volnost a něžnou důvěrnost, kterou má zhýčkaná duše, jež se spojila s Bohem. Textus: »**Až vy-**

jde spravedlivý jeho jako blesk a spasitel jeho jako lampa rozžat bude.» »Spravedlivý« jest jeho Slovem a spravedlnost jeho Dílem, takže nás nenechá zahynouti, neboť nás stvořil. »Spasitel jeho« to znamená věčné Slovo, které v sobě mělo Kristovo tělo a duši. »Lampa« znamená člověčenství, »knot« znamená duši Kristovu. »Olej« znamená milost. »Oheň« znamená božskou přirozenost, která v něm po všechem čas hořela. »**Všichni národové uzří spravedlivého tvého.**« Totiž v den nejposlednější. »**A všichni králové slavného tvého.**« Totiž vyznají, že jejich moc a jejich sláva a jejich vznešenost byla pouhým prachem oproti jeho slávě. »**A dáno bude tobě jméno nové, kteréž ústa Hospodino-va jmenovala.**« Totiž, že se jmenuje bohem člověkem a že se jmenuje člověkem-bohem. »**Nebudeš více slouti Opuštěná.**« To znamená: lidská přirozenost se spojila s božskou a nebude už nikdy od ní opuštěna. »**A země tvá nebude více slouti Pustá.**« To znamená veliké svaté, kteří tak vznešeně žili v lidské přirozenosti. »**Ale staneš se mým lidem a já budu tvým bohem v tobě.**« To znamená křesťany, kteří jsou nyní nejvznešenějším lidem, který Bůh má, kdežto dříve to byli židé. »**Bydletí budou v tobě synové tvoji.**« »Synové« duše jsou cnosti a svaté žádosti. »**Nebo bydlení bude mládenec s pannou.**« To znamená: Nejsvětější Trojice ve

svém věčném úradku rozhodla, že Věčné Slovo se stane člověkem v těle Naší Paní. **»A radovati se bude ženich z nevěsty své.«** To znamená, že Věčné Slovo se raduje z duše, která tu roste a prospívá, jak on sám praví: **»Rozkoš má jest býti se syny lidskými.«** **»A Bůh radovati se bude z hradeb Jerusalema.«** To znamená čisté, cudné tělo, které jest poddáno duši. **»Na nich jsem ustanovil strážné, kteří na věky nebudou mlčeti.«** To jsou svobodné mohutnosti duše, jako rozum a vůle a jiskra duše. Ty neustále derou se k Bohu. **»Kdož vzpomínáte na Hospodina, nemlčtež a nedávejte jemu pokoje.«** Tím se míní mysl, která neustále pracuje a nikdy nemá pokoje, dokud od něho není dotčena plností božské milosti. **»Dokaváde neutvrdím a dokaváde neučiním Jerusalém chválou na zemi.«** Totiž: Když tělo a duše jsou svorny, takže tělo následuje ducha na všechny cesty, kterými duch chce jíti, a nikdy duchu neodporuje, když ho napomíná, a když nejnižší schopnosti vzhlédají k nejvyšším a nejvyšší působí v nejnižších, tu jest Jerusalém utvrzen co chvála na zemi.

Teď přikročím k dnešnímu evangeliu: **»Když byla zasnoubena matka Ježíšova Josefovi.«** **»Maria«** chce říci tolik jako paní a znamená duši, která sama sobě vládne. **»Josef«** chce říci tolik jako někdo, kdo roste a prospívá a znamená mysl, která roste a prospívá a kvete a ze-

lená se v božské kázni a svatými skutky. »**Prvé než se sešli, nalezena jest mající v životě z Ducha Svatého.**« Totiž u židů bylo obyčejem, když chtěli dáti své děti do manželství, že je nechávali dobře střežiti svými nejlepšími přáteli až do té doby, kdy je chtěli sezdati. A tu říkají jedni, že ti přátelé zpozorovali, že Maria jest těhotná. Jiní říkají, že to zpozorovali andělé. Třetí říkají, že Josef to zpozoroval. Textus: »**Josef pak, muž její, spravedliv jsa a nechtě jí pronéstí, chtěl jí tajně propustiti.**« Jedni říkají: Josef nedůvěřoval Naší Paní a měl starost, že snad pochybila a nechtěl ji přijati, aby nebyl v lidu nazván nespravedlivým, nýbrž chtěl potají od ní odejíti, aby to nikdo nevěděl, a chtěl ji Bohu poručiti. Ale svatý Jeroným ten říká, tomu že nemáme věřiti. Josef nikdy neměl nedůvěry k Naší Paní; také nikdy nepochyboval o její čistotě, neboť ona byla slíbila zůstatí pannou, dříve nežli mu byla oddána a také on byl slíbil zůstatí paricem, dříve nežli jí byl oddán; a tomu oba rozuměli v Duchu Svatém. Proto se nechali oddati a byli spolu v opravdovém manželství, totiž tak, že sobě navzájem mohli poroučeti ve všech duchovních a božských věcech. Ale Josef zajisté viděl, že Bůh s Marií učinil zázrak a že z jejího obličejě vychází božská záře, a že všechny její skutky a její slova jsou tak svatá, že se cítil nehodným

ji opatrovati a s ní bydliti. Anděl zjevil se mu ve spánku, neboť byl prostým mužem a nechápal dobře všechny ty nadpřirozené věci. Anděl pravil: **»Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marie, manželky své, neboť což v ní zrozeno jest, z Duchu Svatého jest.«** A tu otevřen jest rozum Josefův, takže dobře rozuměl, že to jest od Boha. **»Porodíť pak syna a nazveš jméno jeho Ježíš; onť zajisté vysvobodí lid svůj od hříchů jejich.«** Kdvž to Josef uslyšel, že má býti vykoupen celý svět, s jakou dobrotou a s jakou radostí pak pečoval o Naši Paní, to nemůže nikdo vypověděti, ale možno zajisté věriti, že se Josef klaněl Dítěti v těle Naší Paní a že oba s Ním mnoho a důvěrně rozmlouvali. Abychom i my s Ním ještě dnes v této noci mohli rozmlouvati, abychom se my od Něho a On od nás nikdy neodloučil, k tomu nám pomáhej Bůh. Amen.

Druhá Mše

Druhá Mše svatá na Narození Páně ta se má zpívati zpola ve dne a zpola v noci. **»Noc«** znamená božství, kterého nikdo nemůže naskrze prozkoumati ani prohlédnouti. **»Den«** znamená lidství, které se zjevilo všem lidem. Jakož praví svatý Pavel: **»Ukázala se zajisté milost Boha, Spasitele našeho všechněm lidem.«** Evangelium

vypravuje, že andělé přišli k pastýřům a pravi-
li jim: »**Zvěstujeme vám radost velikou.**« »Ra-
dost« jest uzpůsobení srdce a dotýkání se roz-
košných a žádoucích věcí, a jest tehdy veliká,
když jest vnitřní a rodí se co nejbliže duchu a
když jí nemůže zahladiti žádný zármutek. Pro-
to má dvě sestry, které jsou ustavičně s ní, to-
tiž pokoj a bezpečí. »**Gaude**« znamená radost,
a míní božskou radost, kterou sám Bůh působí
v duši bez pomoci tvorů. »**Honor**«, znamená ta-
ké radost anebo slávu; totiž tělesnou radost
anebo tělesnou slávu, a ta jest velmi na překáž-
ku duchovnímu životu a duchovní radosti. Ně-
kteří lidé se radují, když se dobře pomodlili
aneb se dobře vyzpovídali, anebo když slyší
v kostele pěkně zpívati anebo pěkně kázati. Ta-
to radost jest dobrá. Není ale tou nejlepší, ne-
boť rychle pomíjí; a také není velikou, neboť
zachycuje jen věci časné. Ale to jest pravá ra-
dost, když se duše usebere do svého nejhlubší-
ho nitra a zpozoruje v sobě sílu anebo místo,
v němž Boha už nepostrádá, ježto nebeský Otec
v něm ustavičně plodí svého Syna. Jakmile du-
še toto zpozoruje a pocítí, tu plyne z toho mí-
sta do duše božská radost. Jest teď otázka: Mů-
že nějaká síla duše obstáti ve svých skutcích,
zatím co Otec promlouvá nadpřirozeným způ-
sobem své věčné Slovo do duše? Tu poslyšte.
Duše má v sobě dvojí mohutnosti: vnitřní mo-

hutnosti a vnější mohutnosti. Ty všechny musí ztichnouti a umlknouti; i také ty síly, které hýbají tělem, musí se všechny stáhnouti dovnitř a žádná z nich nesmí zůstatí činná, nýbrž duše jest pouhou formou těla beze všeho pohybu. Proto řekl prorok: **»Když všechny věci byly v mlčení, tu promluvil Bůh své tiché slovo k duši mé.«** Máme-li to Dítě naléztí, musíme býti pastýři, abychom hlídali své vnější i své vnitřní smysly, aby sem nic nevniklo, co by bylo protivno tomuto Dítěti. **»Ponocujíce a noční stráž držíce.«** Pro noc jsou příznačné zejména poklesky jako lenost a spánek a jídlo a pití a obcování s lidmi. Tu musí člověk býti na stráži, aby se neposkvrnil. **»Pastýři řekli vespolek.«** To znamená bratrskou lásku, kterou máme míti ke všem lidem a že teď máme mysliti a mluvití o tomto božském Dítěti. **»Pojďme až do Betléma.«** To znamená: kdo chce to Dítě naléztí, ten musí pomínoutí všechny tvory i sám sebe; Betlém chce říci asi tolik jako pokrm aneb jídelna a znamená život věčný. Proto řekl kdosi Ježíšovi: **»Blahoslavený, kdo bude jístí chléb v království Božím a uvidí to Slovo, kteréž Bůh učinil.«** To mluvili z Ducha Svatého, neboť slova nemůže nikdo viděti, ale může je zajisté slyšeti. **»I přišli chvátajíce a našli Marii a Josefa i nemluvňátko, jakož jim byl pověděl anděl.«** Rabanus praví, že pastýři našli Josefa u Naší

Paní, aby se polepšili. Ale Tři Králové že ne-
našli Josefa u Naší Paní, aby se nepohoršili.
Máme tedy býti pastýři, abychom svůj rozum
pobídli až do nejvyšších věcí a do věčných pra-
videl, která Bůh od věčnosti napsal o všech
těch, kdož mají býti zachováni a kdož mají býti
zatraceni, a máme prositi každodenně, aby ta
věčná pravidla a ty věčné zákony se dokonaly.
Neboť kněží a řeholníci mají uloženo sedmero
hodinek, aby je v tomto životě dodržovali, jež-
to to mají lépe poznati nežli jiní lidé. »Pastýři
nepadli na tváře své, jako učinili Tři Králo-
vé.«¹⁾ To znamená, že Kristus obrátil více po-
hanů nežli židů a také že počestní a zbožní li-
dé rádi si počínají uctivě, kdežto hrubí hrubě.
Abychom to Dítě takto hledali a našli a po-
drželi, k tomu nám dopomoz Bůh. Amen.

Třetí Mše

Třetí Mše ta se zpívá ve dne a znamená zjeve-
ní člověčenství Našeho Pána Ježíše Krista, kte-
ré se tu zjevilo celému světu. Svatý Jan praví:
»**Na počátku bylo Slovo.**« Svatý Augustin pra-
ví, že těmto slovům jest těžko porozuměti, ne-
boť kdyby Svatý Jan nebyl je vyložil vyšším
způsobem, nikdo na celém světě nebyl by mu

¹⁾ Citováno patrně z Rabana Maura, podle něhož je předchozí výklad. *Pozn. překl.*

porozuměl. »Na počátku bez počátku v Otci.«¹⁾ Jediný Otec jest původcem Syna, ale přece není ani vznešenější ani starší nežli Syn, neboť jsou si rovni. »Věčné bylo to Slovo.«¹⁾ To znamená, že bylo v Otci od věčnosti v jednotě podstaty. »**To Slovo bylo u Boha.**« To znamená, že bylo od věčnosti u Otce rozdílné v osobě. »**A Bůh byl Slovo.**« To znamená, že má veškerou dokonalost, která jest v Bohu, a to stejně jako Otec i jako Duch Svatý. »**To bylo na počátku u Boha.**« To znamená: Totéž jest v Otci co do jednoty v podstatě, co jest u Otce co do vlastnosti osoby. Jest v Otci a jest u Otce a jest přece jedno s Otcem skrze Slovo. »**Všechny věci skrze ně učiněny jsou.**« To znamená: Mohutností, kterou Otec pronáší své Slovo, toutéž vyslovuje všechny věci. Jiný smysl jest: Otec vyslovuje všechny věci ve svém Synu, a tímto vyslovováním plynou z něho všechny věci stvořené skrze to Slovo. »**A bez něho nic není učiněno.**« To znamená: Síla Božství jest nedílná v jeho třech osobách. Proto nemůže žádná osoba působiti ve tvorech bez druhých. Ploditi jest dílem Otce a znamená to dílo zůstávající uvnitř Boha. Býti zrozen, to náleží Synu. Býti naplněn duchem, to náleží Duchu Svatému. Provozuje tedy každá osoba svou vlastnost na sobě samé. Ale působení, které z nich plyne na tvo-

---

¹⁾ Patrně ze sv. Augustina. *Pozn. překl.*

ry, nekoná Otec bez Syna ani Duch Svatý bez Otce a Syna, neboť činy Trojice jsou nedílné. Jiný smysl slova: »bez něho nic není učiněno.« To znamená hřích, který není, ježto nemá bytosti leda až na duši; neboť Bůh učinil všechny věci bez hříchu; hřích učinil člověk sám a ďábel, neboť nedbají pořádku a činí nepořádek, a to jest hřích. **»Což učiněno jest v něm, byl život na věky.«** To znamená, že všichni tvorové měli od věčnosti svůj obraz v Bohu, ježto Bůh od věčnosti znal ty, které chtěl učiniti a které nechtěl učiniti. **»A život byl světlo lidí.«** To chce říci, že duše má v sobě jiskru, která byla v Bohu od věčnosti: život a světlo. A tato jiskra byla stvořena spolu s duší ve všech lidech a jest sama v sobě čiré světlo a vždy kárá pro hřích a má ustavičnou touhu po cnosti a tíhne stále zase k svému původu. **»Což skrze něho učiněno jest«**, to znamená: všechno, co kdy vyplynulo s tímto věčným Slovem, to všechno zůstalo uvnitř co do jednoty v podstatě. Proto nelze jiskru duše uhasiti ani v pekle ani v království nebeském. **»Světlo v temnostech svítí.«** Tato »temnost« znamená hřích a hříšníka. A tu tato jiskra ustavičně uvnitř káže, aby člověk hříchu zanechal a od něj se odvrátil. Někteří mistři ji nazývají strážcem duše. Proto pravil Daniel: **»Strážce na věži volá hlasem velikým.«** Někteří nazývají tuto jiskru přístavem duše. Ně-

kteří ji nazývají páteří duše. Někteří ji nazývají malým Bohem v duši. Někteří ji nazývají tváří či obličejem duše. Někteří jí říkají **intellectus**, což jest síla či mohutnost uložená v duši. Někteří ji nazývají **sinderisis**.¹⁾ Někteří ji jmenují »**kde**« naší duše. Někteří ji jmenují »**nikde**« naší duše. Textus: »**Tmy ho neobsáhly.**« Ani čas ani prostor nikdy neobsáhly této jiskry. Ještě žádný mistr nebyl sto jí dáti nebo jmenovati její pravé jméno. »**Byl člověk poslaný od Boha, jemuž jméno bylo Jan.**« To znamená Jana Křtitele. »**Aby svědectví vydal o světle.**« To znamená, že on to všechno skutečně žil a učil, co jest v této vznešené jiskře. Proto pravil Kristus o Janovi: »**On jest světlo hořící a svítící.**« To slovo se také vykládá o Našem Pánu Ježíši Kristu, který svítí v tomto světě slovy i skutky a temná srdce židovská a pohanská ta ho nepochopila, neboť ho neznala a v něho neuvěřila. Jan vydal také svědectví o životě Našeho Pána Ježíše Krista. Textus: »**Nebyl on světlo.**« To jest: Jan nebyl Kristus. Textus: »**Ale aby svědectví vydal o světle.**« To znamená, že křtil a kázal před Kristem a ukázal naň svým prstem řka: »**Ejhle Beránek Boží.**« Textus: »**Bylo svět-**

---

¹⁾ Patrně *suntéereesis* u scholastiků absolutní svědomí či zjevení Božské pravdy a spravedlnosti v nás. Svatý Řehoř Nazianský užívá toho slova ve smyslu pásky či pouta mezi duší a tělem. *Pozn. překl.*

lo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět.« To asi znamená jiskru duše: třebas byla stvořena spolu s duší, přece hoří a svítí ve všech lidech. Jiný smysl: Kristus jest pravé světlo. Jest světlem v Otci a jest světlem u Otce. Jest světlem v božské podstatě a jest světlem co do lidské přirozenosti. To znamená tolik: on jest světlem ve světle a jest světlem ze světla a jest světlem spolu se světlem a jest zahalení světlem. Kdož osvěcuje jednoho každého člověka, toť Kristus. Jeho skutky a jeho slova a jeho divy jsou dány všem lidem, aby jimi byli osvíceni. A i tak napomíná z vnitřku každého člověka k pravdivosti života a ke křesťanské víře. Textus: **»Neboť svět skrze něho učiněn jest.«** To jest: Kdyby Otec nebyl v Božství vyslovil své Slovo, nikdy by nebyli bývali stvoření tvorové. Jiný smysl jest: Svět byl tehdy proto stvořen, aby ho ctil a chválil. Sv. Pavel praví: **»Bůh ho ustanovil dědicem všech věcí a skrze něho stvořil svět; totiž aby ho ctil a chválil.«** Textus: **»Na světě byl a svět skrze něho učiněn jest a svět ho nepoznal.«** To jest: Vzal na sebe lidskou přirozenost a přišel na tento svět a trpěl hlad a zimu a chudobu. Ale lidé byli tak zaslepeni pýchou a hrabivostí a nečistotou, že ho nepoznali. Svatý Pavel praví: **»Kdyby byli židé Krista poznali, nebyli by ho ukřižovali.«** Textus: **»Do vlastního přišel a svo-**

ji ho nepřijali.« To jest židovské pokolení. Ježto Kristus byl chudý a pokorný, nikdo neměl tak veliké zášti proti němu jako židé a židovští kněží a velekněží. »**Kolikož pak koli přijali ho, dal jim moc svny Božími býti.**« To byli apoštolové a Maria Magdalena a Marta a dvaasedmdesáte učedníků a všichni ti, kdož ho ještě přijmou do svých srdcí s vroucností a zbožností; ti všichni se stanou syny božími z milosti; ale nikdo není božím synem od přirozenosti leč sám Kristus. Textus: »**Ne z krve, ani z vůle těla ani z vůle muže.**« Někteří chtěli býti syny z krve. To jsou pošetilí kněží, kteří Písmo nepravě vykládají. Ti druzí jsou velcí mistři, kteří Písmo vykládají příliš zchytrale, jako Arius a Abillus; ti a jejich druhové chtěli Písmo vykládati příliš chytře a nutiti je k srozumitelnosti. Ale neučení kněží, ti je berou příliš všeobecně a povrchně a hrubě. Proto z těchto dvojích pošlo všechno kacírstvo a nevěra. Textus: »**Nikoliv z vůle těla.**« To znamená: Někteří chtějí býti syny a žítí svou přirozenost v hojnosti jídla a pití a spánku a ti upadají hluboko do velikého hříchu. Textus: »**Ani z vůle muže.**« To jest: Přirozenost nemá té moci, aby se mohla státi dítětem božím od přirozenosti. Jiný výklad jest: Jsou někteří svévolní lidé mezi kněžími i mezi laiky, kteří příliš budují na svém vlastním rozumu a bývají tedy zrozeni z krve

a z těla ze svého vlastního sebevědomí a to vše jsou nepraví synové. Textus: »**Ale kteří z Boha zrozeni jsou a kteří věří ve jméno jeho.**« To jsou praví synové, kteří všechnu svou dokonalost chtějí míti od Boha a z milosti a kteří od Boha vyvoleni a do knihy života věčného zapsáni jsou a kteří věří všechno to, co svaté křesťanstvo věří o Kristu. To jsou praví synové a jsou dítky Boží. Textus: »**A Slovo tělem stalo se a přebývalo mezi námi.**« To jest: Věčné Slovo vzalo na sebe lidskou přirozenost a přebývalo v našem srdci světlem víry; neboť všichni, kdož Krista milují a v něho věří, přebývají v něm a on v nich. Kdežkoliv pak člověk slyší čísti aneb zpívati to slovo: »**A Slovo tělem stalo se,**« měli by všichni lidé padnouti na kolena (jak jest obyčejem ve vlašské zemi) a měli by Bohu děkovati, že se stal člověkem z naší vůle. Textus: »**A viděli jsme slávu jeho.**« To jest: Učedníci viděli jeho slávu na hoře, když se před nimi proměnil, a viděli ho s velikou slávou vstupovati na nebesa. Textus: »**Jakožto jednorozeného od Otce.**« Téhož Syna zrodila Matka Naše Paní v čase. Otec už žádného neplodí a ani Matka už žádného jiného nerodí; proto se jmenuje jednorozený syn. Textus: »**plného milosti a pravdy.**« To znamená, že v Kristu jest všechna milost, kterou mají všichni lidé dohromady, ba že on jest dárce milosti, neboť má milost

v nejvyšší míře, ježto v Kristu byla nahromaděna všechna milost, které se mělo dostat všem lidem. To jest nejobyčejnější výklad na toto evangelium a ten nejsrozumitelnější, který jsem naň slyšel. Děti, prostě Boha za mne.

KŘEŠŤANSKÉ SLAVENÍ SVÁTKŮ VÁNOČNÍCH

Den před Božím Hodem vánočním má svou vlastní mši, mši vigilní. Ta jest plna jemné vůně tajemství, jehož blízkost tušíme. Křesťan se v ní modlí: »Dnes zvíte, že přijde Hospodin a spasí nás, a zítra uzříte slávu jeho. Hospodinova jest země i plnost její: okršlek země, i všichni, kdož přebývají v něm.« K obětování se zpívá: »Pozdvihněte knížata bran svých a vyzdvihněte se brány věčné a vejde král slávy.« Píseň po přijímání jása: »Zjeví se sláva Hospodinova a uzří všeliké tělo spasení Boha našeho.«

Nastal štědrý večer. Obchody se časně zavírají. Poslední spěchající zákazníci jsou odbyti. Pamatují si ještě ze svého mládí, že prodejní doba byla neomezená. Zákazníci se trousili až do pozdní noci. Pro obchodníka a jeho rodinu a zaměstnance nebylo Štědrého večera.

Teď už po několik let má každá rodina zase Štědrý večer. Jest krásné potulovati se tento večer ulicemi. V tichosti a sám. Přemýšleje a naslouchaje. Zprvu se tu a tam a pak stále víc a více objevují světla vánočních stromků. Je slyšeti vánoční písně a jásoť dětí. Tu přemýšlím a snažím se představit si, jak to asi v těch světnicích vyhlíží a jaká jest ta domácí vánoční slavnost. Zda se tam čistí lidé radují z divu Bo-

ží lásky a z této lásky jsou dobří a pokojní. Aneb zda tam »slaví« jen lidé hamižní. Jest to správné, že domácí slavnost se koná o Štědrém večeru? Čteme-li výklad Stifterův, jsme nakloněni říci ano. Ale ten jest správný jen tehdy, když život člověka jest ještě docela živě uložen a bezpečně ukrvt ve světě **božské** skutečnosti, v bohatství působení království Božího, ve vykoupení a v milosti. Já se skloním dnes k rozhodnému nikoliv. Dnes se domácí slavení tak nesmírně rozbujelo, že vlastní slavnost Narození Páně jest namnoze k němu jen citovým hudebním doprovodem. Aby domácí slavnost dostala zase svou míru, musí nejdříve lidi zase naplniti posvátný jas svátků. Pokuším se ukázati, jaké asi by měly dnes býti Vánoce, aby byly slaveny ve spojení s Ježíškem, naším Vykupitelem. Chci-li ovšem svátek, byť i jen v kruhu domácnosti, **řádně** slaviti, musím mu nejprve rozuměti.

*

To předpokládá především, aby člověk prošel adventem. V člověku, který prošel s církví adventem, procitla už základní otázka náboženských věcí, víry, naděje, lásky, hříchu a vykoupení. Často si myslím, kolik asi mužů se zabývá tou otázkou. Namnoze jest tomu tak, že muži jsou buďto hrubě liberální a jen k vůli pořádku plní do jisté míry své povinnosti, anebo jsou hrubě sentimentální. Na tom má jistě mnoho viny též způsob vyučování náboženství. Ale ta-

ké to, že náboženský rozhled zůstal státi na úrovni pochopení odrostlého chlapce.

Člověku, který spolu prošel adventem, možná potom také vysvitlo, že člověk nesmí nechat svátek passivně k sobě přistoupiti, nýbrž že se musí, byť i jen s živou pohotovostí, sám aktivně svátku, ba každé neděle chopiti. Kdo svěcení neděle nebo nějakého svátku nechá záviseti na tom, co se bez jeho přičinění děje v kostele: skrze kněze, chór, varhany, a přijímá jen **dojem**, ten nepokročil ještě ani krůček na cestě k dospělosti v Kristu.

Pro toho, kdo prošel adventem, měl by Štědrý večer býti večerem svatého a usebraného ticha. Do základů náboženský lid israelský, předobraz Církve Kristovy, pojímal takové svatvečery mnohem hlouběji nežli průměrný dnešní křesťan. Tenkrát byl den před svátkem dnem přípravy. Do šesté hodiny musila býti všechna práce pro sváteční den už obstarána. Potom začal veliký, svatý sobotní klid. Tento klid jest nezbytný, aby se člověk stal pokojným pro Boha. Toho jest dnes právě tak třeba, jako toho bylo třeba před třemi a čtyřmi tisíci lety a jak toho vždy bude třeba, dokud lidé na zemi budou žíti, milovati, nenáviděti, pracovati, klnouti a trpěti.

Křesťanská rodinná pospolitost měla by Štědrý večer světiti společně. Člověk si to skoro ani netroufá vysloviti, aby »neházel perel před prasata«, aby nezneuctil věc svatou, totiž, že otec musí na základě svého úko'u býti v rodin-

ném kruhu knězem. On má naposledy rozsvítiti svíčky na adventním věnci.*) Čtyři světla: světlo spasitelné hrůzy, světlo naděje, světlo radostné ochoty a světlo pokání (tak bych totiž vykládal dnešní slavnosti čtyř adventních nedělí). Potom by se měl den skončiti adventní slavností. Nechá se sestaviti zcela lehce. Píseň. Nejlépe některý chorál z rorátů. (Mnozí spravedliví proroci i králi.) Někdo může při tom hráti na housle, anebo, ale docela tiše, na klavír. Též možno rovněž z rorátů zvoliti některou píseň o Panně Marii. Pak by se měla zazpívatí antifona »Ejhle Hospodin přijde« a toužebný žalm »Rosu dejte nebesa shůry«. Potom by se měly čísti epištoly a evangelia vigilní mše a všech tří mší Hodu Božího vánočního a zakončilo by se slovy evangelia svatého Jana: »A Slovo tělem stalo se a přebývalo mezi námi. A viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozenného od Otce, plného milosti a pravdy.« Slavnost by skončila písní »Narodil se Kristus Pán« (všechny sloky). Děti pak jdou na lože. Dospělí ztráví už sami od sebe zbytek večera potichu. Z takového večera jest všecken hluk a shon odstraněn. **Očekávání** svátku Narození Páně stojí svaté a vznešené ve světnici a proniká do srdcí. A svátek ve svaté Oběti nebo ve třech

---

*) V německých krajích jest v adventě zvykem, zavěšovati v domácnostech i v kostelích t. zv. adventní věnec (Adventkranz). Jest to tlustý věnec z chvojí, obyčejně ovinutý barevnou stuhou, na němž jsou připevněny čtyři svíce. V kostele bývá věnec zavěšen obyčejně pod věčným světlem anebo pod lustrem. Svíce se rozsvěcují v domácnostech při pobožnostech, a to tak, že v prvním adventním týdnu se rozsvěcuje jedna, v druhém dvě, ve třetím tři a ve čtvrtém čtyři. Stejně i v kostele při bohoslužbě. — Pozn. překl.

obětních slavnostech stojí v popředí a naplňuje srdce i mysl.

*

Tyto tři svaté Oběti vánoční jsou tak plny veliké krásy a posvátnosti, že se jejich kouzlu nemůže ubrániti nikdo, kdo je třebas i jen čte. A každý aspoň trochu dospělý člověk by si je měl o Štědrém večeru sám pro sebe přečísti, dříve nežli je bude o svátku samém slaviti ve chrámu Páně.

Chceme dáti několik pokynů, abychom probudili pochopení. Předpokládáme, že dotyčný člověk sám přemýšleje s obdivem ty svaté texty čte.

V adventě se věřící připravovali na příchod Pána, Boha a Krále v království pravdy a milosti. Vánoce (jakož i svátek Zjevení Páně) jsou holdem Kristu Králi. Tato myšlenka o králi táhne se celou liturgií.

Vánoce oslavují narození Krále v skrytu. (Svátek Zjevení Páně, 6. ledna, slavnostní jeho vstup do světa.)

Vánoce oslavují tedy narození Krále v skrytu. Trojí jest toto narození v skrytu: z Otce (věčné), z Marie Panny (v čase), v lidských srdcích (pro čas i věčnost). Proto také jest tento svátek obestřen tichou září úcty a bázně, jakou vždy obestíráme tajemství zrodu, světlici rodičky stejně jako všechna tajemství zrodu v naší duši. Při Mši Svaté v noci jest vůdčím motivem a obsahem věčné zrození z Otce a posvátná chvíle, kdy Maria porodila svého Syna. Epištola nám

důrazně vstěpuje (jako životní program): Žijme strážlivě a spravedlivě a zbožně na tomto světě a očekávejme blažené naděje a příští slávy velikého Boha.

Ve druhé Mši Svaté v oběti za svítání, zvěstuje se lidem prostým, kteří jsou jako děti, pastýřům, ono svaté tajemství noci, že se totiž narodil Spasitel, Král Kníže, který přináší pokoj Boží.

Ukázala se zajisté dobrota a laskavost Boží. Nikoliv pro skutky spravedlnosti, které jsme my učinili, ale podle svého milosrdenství spasený nás učinil skrze obmytí druhého narození a obnovení v Duchu Svatém. Maria a Josef a pastýři jsou první, kdož se klanějí Božskému Dítku.

Ve třetí Mši Svaté, v oběti úplně procitlého dne, jest vůdčím motivem, že toto Božské Dítě, až dospěje, nás osvobodí od břemene našich hříchů a že nastoupí vládu nade všemi srdci lidskými. Toto Božské Dítě jest věčným Slovem Otce. Když se objevilo na zemi, přišlo do vlastního. My jsme jeho majetkem a stojíme pod jeho vládou. Všem, kdož ho přijmou, dal moc býti syny Božími, všem těm, kdož věří ve jméno jeho, kteřížto nikoliv jen z krve, z vůle těla a z vůle muže, **ale z Boha zrození jsou.**

Nyní jest tento svatý den slavnostně ozdoben trojí Svatou Obětí. Byli jsme hosty u Stolu Pá-

ně a byli jsme nasyceni Svatým Chlebem života věčného. Celá rodina by měla v tento den jíti ke Stolu Páně. Také jas vánočních písní vložených buď na začátku nebo na konci Mše Svaté, anebo při tichých Mších Svatých na vhodném místě, leží už v srdci a v myslí.

Potom ať odlesk posvátné slavnosti ve chrámu Páně naplní doma světlici. Má to býti **odlesk** té posvátné slavnosti. Světlo světa, které se zrodilo, nechť jest znázorněno zářícím světlem vánočního stromku. Kdo slaví takto tyto svátky, odstraní zase, byť to i bylo spojeno s výlohou, elektrické svíčky a rozžehne živá světla. Je-li toto domácí světlo odleskem věčného Světla, pak se vzkřísí také hluboká symbolická síla tohoto krásného obyčeje vánočního stromku. Kde rodina slavila půlnoční, nechť jest domácí slavnost časně ráno na Hod Boží vánoční. Jinak nechť jest týž den za časného večera. Ve čtyři hodiny jest už skoro tma. Kde jsou děti, tam se po duchovní slavnosti ve chrámu Páně rozhostí slavnostní nedočkavost a šťastné, radostné očekávání vyplní celý den. Potom, když zazní zvonek a ohlásí, že láska Ježíškova se chce ukázati lidem svými dary, když se utiší první němá radost nad zářícím dítkem lesa, vánočním stromkem, nechť zazní píseň a nějaká báseň jako úvod slavnosti a pak nechť všechny naplní a zabere radost nad dárky, které vybra-la tichá rozvaha, naslouchající láska a srdce plná pokoje.

*

Pokusili jsme se ukázati a vybudovati slavení Štědrého večera a Hodu Božího vánočního ve společenství s Ježíškem, naším Vykupitelem. Tak stojí na prvním místě, co patří na první místo. Na druhém místě, co patří na druhé místo. Veliký svátek jest oslaven plně ve svém smyslu. Stupnice hodnot jest zachována. A takto oslavený svátek zplodí více pořádku v srdcích lidí a tím i ve světě nežli všechna nouzová nařízení dohromady. Kde však to, co má býti odleskem, totiž domácí oslava, stane se přední a hlavní slavností, tam jest řád převrácen. A každé porušení řádu se mstí. Jest ale opravdu velmi zapotřebí, aby skrze tento svatý a veliký svátek zmocnil se lidí opravdový pokoj, pokoj Boží. Že se domácí oslava mohla s takovou převahou dostati do popředí, jest ovšem známkou, že se ztratila souvislost se svátkem našeho společenství s Kristem. Snad leckdo bude pro letošek čísti tyto řádky už příliš pozdě. Sotva se asi rychle rozhodne nahraditi navyklý pořádek pořádkem pravým a nebude asi chtíti odporovati naléhání dětí. Ale do příštích Vánoc si to rozmyslí, změní svůj názor a dá pak nejprve Bohu, co jest Božího, a potom lidem, co náleží lidem.

Popřej, prosíme, všemohoucí Bože, aby narozený dnes Spasitel světa, jako jest nám původcem božského zrození, tak také nesmrtelností byl dárce.

Z němčiny Frant. Pastor

FRANCIS THOMPSON

THE KINGDOM OF GOD

KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ

THE KINGDOM OF GOD

„In no Strange Land“

*O world invisible, we view thee,
O world intangible, we touch thee,
O world unknowable, we know thee,
Inapprehensible, we clutch thee!*

*Does the fish soar to find the ocean,
The eagle plunge to find the air —
That we ask of the stars in motion
If they have rumour of thee there?*

*Not where the wheeling systems darken,
And our benumbed conceiving soars! —
The drift of pinions, would we hearken,
Beats at our own clay - shuttered doors.*

*The angels keep their ancient places; —
Turn but a stone, and start a wing!
'Tis ye, 'tis your estrangèd faces,
That miss the many — splendoured thing.*

*But (when so sad thou canst not sadder)
Cry; — and upon thy so sore loss
Shall shine the traffic of Jacob's ladder
Pitched betwixt Heaven and Charing Cross.*

*Yea, in the night, my Soul, my daughter,
Cry, — clinging Heaven by the hems;
And lo, Christ walking on the water
Not of Gennesareth, but Thames!*

KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ

„Ne v cizí zemi“

*Ó světe neviditelný, zíráme na tebe,
ó světe nehmataitelný, dotýkáme se tě,
ó světe nepoznatelný, známe tě,
neuchopitelný, svíráme tě!*

*Vzlétá ryba, aby našla oceán,
pohružuje se orel, aby našel vzduch —
že se ptáme hvězd v pohybu,
zdali tam o tobě zaslechly?*

*Ne tam, kde se tmějí kroužící (hvězdné) soustavy
a kam vzlétá naše otupělé chápání! —
Let perutí, kdybychom jen naslouchali,
bije do našich vlastních dveří, zatarasených
hlinou.*

*Andělé stojí na starých místech; —
hneš jen kamenem, a probudíš perutí!
To vám, to vašim odcizeným tvářím
uniká ta věc mnohonásobné nádhery.*

*Avšak (jsi-li tak smuten, že nemůžeš býti
smutnější)*

*vzkřikni; — a nad tvou tak bolestnou ztrátou
zazáří dráha žebříku Jakobova
vztyčeného mezi Nebem a Charing Grossem.*

*Ano, v noci, má Duše, má dcero,
zvolej, — svírajíc lem nebes;
a hle, Kristus kráčí po vodách
ne Genezarethu, nýbrž Temže!*

Přeložil Vavřinec Vodička OSB

KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ

„Ne v cizině“

*Svět neviditelný my zříme,
svět nedotknutý třímáme,
svět neseznatelný my víme,
svět nepojatý vnímáme.*

*Což ryba letem hledá moře,
či orel plavbou hledá vzduch,
že hvězd se ptáme plni hoře,
zda u nich je tvůj hlas a duch?*

*Ne tam, kde krouží ony světy
a kde nám selže každý vzlet —
zde dole můžem křidel lety
u vlastních dveří uslyšet.*

*Andělé stojí v staré záři,
obráti kámen, křídlem hnou!
Leč vy jste se svou cizí tváří
pohrdli věci nádherou.*

*Však když jsi smutna beze slova,
tu plač — a na tvůj bolný los
jas padne žebře Jakobova,
jenž s Nebe jde na Charing Cross.*

*Má Duše, dcero, nocí v pláči
za okraj Nebes chyt se teď;
ne v Genezareth Kristus kráčí,
však po hladině Temže, hled!*

Přeložil O. F. Babler

NE V CIZÍ ZEMI

Království Boží jest ve vás.

*Ó Světe neviditelný, kam zříme,
ó Světe nedotknutelný, tebe se dotýkáme,
ó Světe nepoznatelný, jejž víme,
ty neuchopitelný, tebe svíráme!*

*Což vzlétá ryba k oceánu
a orel dýchá prostor vod —
což hvězd se ptáme po tvém plánu
na jejich pouti do temnot?*

*Tam ne, kde světy krouží v šere,
kde mrtvé vzlety čeká pád! —
Zde budem ranám v naše dveře,
šumění křídel naslouchat.*

*Andělů věky mlčí strážě; —
hneš kamenem, slyš křídel hru!
To vaše odvrácené tváře
přišly o věci nádheru.*

*Vzkřikni (když smuten jsi až k smrti)
— a nad tím, co tvou ztrátou je,
Jakubův žebřík, hle, se třpytí,
Charing Cross s Nebem spojuje.*

*Výkřikem, Duše má, ó dcero,
lem Nebes chyt — a Krista hled',
ne v Nazaret, však v jitřní šero
po vodách Temže přicházet!*

Přeložil František Lazecký.

KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ

„Ne v zemi cizí“

*V svět neviditelný nazíráme,
ač nedostupný — saháme v něj,
ač nepoznatelný, přec jej známe,
ač pojmout jej nelze, chápeme jej!*

*Což ryba ve vzduchu moře hledá
a orel v moři vzduch pro svůj let,
že duch náš ke hvězdám se zvedá
a ptá se, znají-li ten svět?*

*Ne tam, kde souhvězdí se šerí,
kam vzlétá zmámený náš duch —
šum křídel do zavřených dveří
nám bije, třeba jen napsnout sluch.*

*Jsou andělé tam, kde vždycky byli —
jen dbejte, hněte mysli svou!
Vy sami zrak jste odvrátili,
že nezří věc tak nádhernou.*

*Plač, když tě smutek nejvíc sklíčí,
a nad tvým krutým bolem, věz,
se žebřík Jakobův ti vztyčí
zde, z Charing Crossu do nebes.*

*Lem nebes zachyť ve svém pláči,
má duše, dcero, v nočních tmách;
ne v Galileji — Kristus kráčí
zde Temží k tobě po vlnách!*

Přeložil Jaroslav Skalický.

V DEN VŠECH VĚRNÝCH ZEMŘELÝCH

Přijde hodina, kdy všichni, kteří v hrobech
jsou, uslyší hlas Syna Božího.

Mrtví vstanou oné chvíle,
prozří oči, dávno shnilé.
Hodino ty převeliká,
i v mém dechu hlas tvůj zazní,
u tebe jsem v přísné kázni,
krev mých ran vstříc tobě stříká!

Děsivá jsi, a přec drahá,
jsi mé duše jas i vláha,
v bloudění se na tě věsí.
Jsi můj brad, má pevná hora,
moje naděje v ni chorá
prchá před úzkostí běsy.

Kdybych nebyla tak jista,
že jsi skryta v temná místa
jako v životě žen dítě,
sveřepě bych tvář svou zhnětla,
aby pohled pozbyl světla,
uschla bych, louž na úsvitě!

Hledám tě, ne ze zklamání,
přísný hlas mne sotva raní,
měď mi bere, zlato dává.
Citím pod bezpráví ranou
důvěru, slast nepoznanou,
dech tvůj, trestu ústa žhavá.

Láska, čest mne z tísně davů
pudí k tobě do přístavu,
tam ať zjeví se má běda.

Cestou pravou půjdu, Pane,
čelo mé buď znamenané —
pláč můj odehnat se nedá.

Měla bych, vím, nesouc vinu,
rozplynout se jak stín stínu :
jinak je z tvé svaté vůle.

K tobě, nejdražšímu štěstí,
pohled prahne, chce se vznésti
jako plachá včela z úle.

Z úzkosti jdu do naděje.

Ruka její, jež se chvěje
touhou odvěkého mládí,
zrno, jež se k světlu tuli,
zrno nezrozené zvůli,
jako plevel nevyhladí.

Kde je čas, jenž v oheň smetá
pozlátko a cetky světa,
vše, až do vyzáblých kostí :
zde je žebrota, hleď na ni !

Po velikém slitování
zalkáš, bido, po milosti !

Přeložil Bohuslav Reynek.

LISTY O ŠPANĚLSKÉ INKVISICI

Předmluva

*napsaná dávno před tímto dílem mužem,
jenž nebyl knězem.*

»Všichni velikáni byli nesnášenliví, a jest třeba býti nesnášenlivcem. Potkáme-li na své cestě mírného knížete, jest třeba mu kázati snášenlivost, aby se chytil do pasti, a by strana poražená měla kdy povstati snášenlivostí, které se jí dopřává, a poraziti zase svého odpůrce. A tak kázání Voltaireovo, jež moulá o toleranci, jest kázání hlupákům nebo lidem, jimž možno snadno pověsiti bulíka na nos, nebo lidem, jimž na věci pranic nezáleží.« (Z Grimmovy korespondence, 1. června 1772, I. část, II. svazek, strany 242 a 243.)

LIST PRVNÍ

Pane hrabě, s potěšením jsem viděl, že Vás naše rozprávka o Inkvisici bavila, ba že Vás uváděla v podiv. Přál jste si, aby k vašemu užívání bylo upevněno písmem, o čem jsme rozprávěli, a by byl dán nějaký pořádek rozličným úvahám, jež jsem vám o této látce vykládal. S chvátáním uspo-

kojuju vaši žádost, a chápu se této příhodné chvíle, abych sebral a předložil vám jistý počet autorit, jež nebylo možno vám citovati v prosté rozpravce. Počínám bez jakékoliv předmluvy historií tohoto tribunálu.

Pamatuji si, že jsem vám řekl obecně, že nejvýznamnějším památkem pro Inkvisici byl právě úřední výnos, jímž tento tribunál byl zrušen roku 1812. těmi Cortesy¹⁾, filosofické paměti, které v přechodném vykonávání své absolutní moci neměli koho uspokojiti leč sami sebe²⁾.

Všimnete-li si ducha tohoto shromáždění a zvláště ducha výboru, který měl slovo, poznáte, že každý hlas příznivý Inkvisici a vyšlý od této vrchnosti, nestrpí rozumné námitky.

Několik moderních nevěřících, ozvěna to protestantů, chce míti svatého Dominika tvůrcem Inkvisice, a neopomenuli zuřivě proti němu deklamovati. Zatím však svatý Dominik nikdy žádného inkvisitorského aktu nekonal, ba Inkvisice, jejíž vznik se klade na koncil Veronský, odbývaný 1184³⁾, byla svěřena dominikánům až r. 1233., totiž dvanáct let po smrti svatého Dominika.

---

¹⁾ Národní shromáždění ve Španělsku a Portugalsku.

²⁾ *Informe sobre el Tribunal de la Inquisicion con el proyecto de decreto acerca de los tribunales protectores de la religion, presentado a las Cortes generales y extraordinarias por la comision de constitucion: mandado imprimir de orden de S. M.* (Toto není jasno), Cadix, 1812.

³⁾ Fleury, *Histoire ecclésiastique*, Livre LXXIII, n° LIV.

Když kacířství Manichejců, známější v našich dobách pod jménem *Albingenských*, ohrožovalo v dvanáctém věku jak Církev tak Stát, byli vysíláni církevníční komisaři, by *vyhledávali* vinníky; odtud se nazývali *Inkvisitory*. Innocenc III. potvrdil zřízení to r. 1204. Dominikáni působili zprvu jako zmocněnci papeže a jeho legátů. Poněvadž *Inkvisice* nebyla pro ně než pomůckou kázání slova Božího, dostalo se jim za jejich hlavní funkci jména *Bratří Kazatelů*, které jim zůstalo. Jako všechna zřízení, určená na velké rozpětí, Inkvisice nezačala hned býti tím, čím se později stala. Všechna taková zřízení ustavují se neznámo jak. Byvše vyvolána okolnostmi, nejprv bývají schvalována obecným míněním; potom vrchnost, která vycítí, co by se z toho dalo vykořistiti, je sankcionuje a dává jim formu.⁴⁾ Právě to jest příčinou, že není snadno určiti přesně dobu vzniku Inkvisice, která měla nepatrné počátky a rozvíjela se pak postupně k svým pravým rozměrům jako vše, co má trvati; ale to možno tvrditi s plnou jistotou, že Inkvisice vlastně řečená nebyla založena cestou zákona ve své pravé povaze a svých přívlastcích, až bullou *Ille humani generis* Řehoře IX., poslanou provinciálovi Toulousskému 24. dubna řečeného roku 1233. Ostatně jest dokonale dokázáno,

---

⁴⁾ Právě takto, na příklad, byly zřízeny akademie věd v Paříži a v Londýně. Ty, které začaly edikty, nejsou daleko tak legitimními, a nevěštily nikdy téhož zdaru.

že první inkvisitoři, a zvláště svatý Dominik, nestavěli se kacířstvu na odpor leč modlitbou, trpělivostí a poučováním.⁵⁾

Račte si, pane, povšimnouti tuto mimochodem, že nesmí se nikdy zaměňovati povaha a dovoleno-li se tak vyjádřiti, primitivní duch toho kterého zřízení, s proměnami, k nimž potřeby nebo vášně lidí je postupem času dohánějí. Inkvisice jest svou povahou dobrá, mírná a konservativní: takový jest všeobecný a nesmazatelný ráz jakékoliv církevní instituce: vidíte to v Římě a uvidíte to všude, kde Církev bude vládnouti. Usoudí-li však moc občanská, přivlastňujíc si toto zřízení, pro svou vlastní jistotu učiniti je přísnějším, Církev nemůže již z toho býti viněna.

Ke konci patnáctého století Židovství zapustilo tak hluboké kořeny ve Španělsku, že bylo se co obávati úplného udušení byliny národní. *Bohatství židů, jejich vliv, jejich krevní svazky s nejznamenitějšími rodinami říše, vše to učinilo je ne-*

---

⁵⁾ *No opusieron (los inquisitores) a los hereges otras armas que la oracion, la paciencia, y la instruction; entre ellos, S. Domingo, como lo aseguran los Bolandos, y los padres Echard et Touron. (Život svatého Dominika, str. 20). Vizte Methodickou Encyklopedii, článek Dominikáni a článek Inkvisitoři, přeložené tuto slovo za slovem zapisovatelem výboru, a Historický Slovník Fellerův, článek svatý Dominik, atd., atd. Zdá se, že zapisovatel se tady klame, klada svatého Dominika do počtu inkvisitorů. Ale podle jeho mínění málo na tom záleží.*

skonale postrašnými: byl to opravdu národ uzavřený v národě.⁶⁾

Nebezpečí to neobyčejně sesilovalo mohamedánství; strom byl ve Španělsku skácen, ale kořeny žily. Šlo o to zvědět, zda jest ještě španělský národ; zda se Židovstvo a Islam nerozdělily úplně o tyto bohaté kraje; zda pověra, despotismus a barbarství už úplně přemohly lidský rod. Židé byli skoro pány Španělska; vzájemná zášť šla do krajností; Cortèsy žádaly proti nim přísných náměrů. R. 1391. povstaly a způsobily velikou řež. Když nebezpečí den ode dne vzrůstalo, Ferdinand Katolický nevěděl, by zachránil Španělsko, nic lepšího než Inkvisici. Isabella se tomu zprvu vzpírala, ale konečně její manžel zvítězil a Sixtus IV. odeslal ustavující bully roku 1478. (*Ibid.* str. 27.)

Dovolte, pane, dříve než půjdeme dále, předkládám vaší úvaze důležitou věc: *Nikdy velikým nebezpečím politickým, nikdy zvláště násilným útokům, namířeným proti státnímu tělesu, nemožno jinak předem zabrániti nebo je potlačiti než cestou rovněž násilnou.* Toto jest jeden z nejnespornějších politických axiomů. Ve všech možných nebezpečích vše se svádí na římskou zásadu: *Vide-*

---

⁶⁾ Por la riqueza y poder, que gozaban, y por sus enlaces con las familias mas ilustres y distinguidas dy la monarquia era verdaderamente un pueblo incluido en otro pueblo, etc. *Ibid.* pag. 33

*ant consules, ne respublica detrimentum capiat.*⁷⁾ Co do prostředků, nejlepším (zločin arci vyjímaje) jest ten, kterým se věc zdaří. Myslíte-li o přísnostech *Torquemadových*, aniž si připomenete všeho, co je předcházelo, vzdáváte se myšlení a rozumu.

Mějme tedy na zřeteli bez ustání tuto základní pravdu: *Že Inkvisice byla ve svém základu zřízením vyžádaným a založeným králi Španělska za nesnadných a výjimečných okolností.*⁸⁾ Výbor Cortès výslovně to přiznává; omezuje se na to, že praví: *poněvadž se okolnosti změnily, Inkvisice se stala zbytečnou.*⁹⁾

Divíme se vidouce inkvisitory zasypávati otázkami obviněného, aby zvěděli, je-li v jeho genealogii nějaká kapka krve židovské nebo mahomedánské. *Co na tom záleží, neopomene říci ledabylost, co na tom záleží věděti, jaký byl děd nebo praděd toho kterého obviněného?* — Tehdy na tom mnoho záleželo, protože tyto dvě proskribované račy majíce ještě množství příbuzenských svazků

---

⁷⁾ Totiž, že konsulové bdí nad bezpečností státu. Tato strašná věta udělovala jim ihned neomezenou moc.

⁸⁾ *Hallandose en circunstancias tan difíciles y extraordinarias.* Zpráva, str. 37.

⁹⁾ *Mas no existiendo estas causas, en los tiempos presentes, etc.* Ibid. Tedy tyto příčiny dříve byly a ospravedlňovaly tuto instituci.

ve státě, musely se nezbytně třásti nebo otrásati odpůrci.¹⁰⁾

Bylo tedy třeba postrašiti obraznost ustavičným ukazováním anathema, vynášeného na pouhé podezření z Judaismu a Mahomedanismu. Jest velikým omylem věřiti, že k tomu, abychom se zbavili mocného nepřítele, stačí, když jej zastavíme: nic se neudělalo, nebyl-li donucen, aby couvl.

Vyjmeme-li velmi malý počet lidí učených, nepříhodí se vám mluvit o Inkvisici, aniž byste se nesetkali v každé hlavě se třemi hlavními bludy *vsazenými* a jakoby *upevněnými* v duchu, a to tak, že sotva ustoupí i sebe zřejmějšímu dokazování.

Věří se, že Inkvisice jest tribunál ryze církevní: a to není pravda. Věří se, že církevníci, kteří zasjedají v tomto tribunálu, odsuzují jisté obviněné k trestu smrti: a to není pravda. Věří se, že je odsuzuje za pouhá mínění: a to není pravda.

Tribunál Inkvisice jest ryze královský: král jmenuje inkvisitora generála, a tento jmenuje zase inkvisitory podružné se schválením krále. Ustavující řád tohoto tribunálu byl uveřejněn roku

---

¹⁰⁾ *Porque sus enlaces con familias judias o moriscas les hacen sospechosas, habiendo sida instituida principalmente la Inquisicion contra la heregia llamada del Judaismo. Ibid. pag. 67. Bylo třeba připojiti podle samé zprávy, a proti Mahomedanismu. Upozorňuji ostatně s dovolením komitétu, že výraz herese zvaná Judaism jest falešný až k směšnu.*

1484 kardinálem Torquemadou *v souhlasu s králem.*¹¹⁾

Nižší inkvisitoři nemohli nic dělati beze schválení velkého inkvisitora, ani tento bez spolupůsobení nejvyšší rady. Tato rada není zřízena bulou papežovou, takže kdyby úřad inkvisitora-generála nebyl právě obsazen, členové tribunálu sami soudí, nikoliv jako soudci církevní, nýbrž jako soudci královští. (Ibid. pag. 34, 35.)

Inkvisitor, na základě bul nejvyššího velekněze, a král, na základě své královské přednosti, ustavují autoritu, která spravuje a stále spravovala soudy Inkvisice: soudy, jež jsou zcela zároveň církevní a královské, takže když jedna nebo druhá z obou mocí odešla, činnost tribunálu by se nezbytně zastavila.¹²⁾

---

¹¹⁾ *De amerdo con el rey.* Ibid. pag. 32.

¹²⁾ El inquisidor, en virtud de las bulas de S. S., y el rey en razon de las que le competen por el poder real, constityen la autoridad que arregla y ha arreglado los tribunales de la Inquisicion; tribunales, que a un mismo tiempo son ecclesiasticos y reales: qualquier poder de los dos que no concurra interrumpe necesariamente el curso de su expedicion. Ibid. pag. 36.

O ZACHOVÁVÁNÍ CÍRKEVNÍCH OBŘADŮ

*Podává František Jánský, praeces. v bisk. kněž. semináři
v Budějovicích z r. 1861.*

Nestává na světě vznešenějších výkonů nad výkony katolické bohoslužby. U blaženém vytržení dlí oko mé na obřadech, kterými svatá, Duchem Božím vedená církev přiodila tajemství víry naší. Církev svatá, jakmile byla zproštěna okovů nevolnosti, všemožně se starala, aby veškeré bohoslužebné výkony slavila s příslušnou důstojností. I můžeme směle říci, že se jí to poštěstilo úplně. Katolické církevní obřady zajisté jsou tak spořádány, že člověk, s upřímným srdcem a dobrou vůlí jsa přítomen službám Božím, mní se unešena býti mezi kůry anjelské a zástupy Svatých, a duch jeho, mimovolně uchvácen vřelou pobožností, přináší v srdečné modlitbě Tvůrci svému libovonnou oběť úcty, chvály a díkučinění. Krásně tomu nasvědčuje sv. Augustin (lib. IX. Confes.), kdež ujišťuje, že se mu již co laikovi, kolikrátkoli přítomen byl církevním úkonům, povždy dostávalo velikého duchovního užitku. Ano nejednou stalo se, že vznešeností i učeností vynikající osoby, dříve odpůrci svaté církve, dojatai byvše velebností sv. obřadů přístupu dali pravdě, a uznali svatost a božský původ náboženství katolického.

O kýž by se jen tato posvátná jednání vždy vykonávala s takovou slušností a vážností, jak nařizuje církev Páně! Kýž by jen každý sluha církevní uznal v pokoře, že v oboru tomto nevynalezne nic lepšího a slušnějšího nad to, co ustanovila svatá církev! Kýž by též každý řádně uvážil slova hrozby, kterou pronesl Duch Boží ústy proroka Jeremiáše: »Maledictus qui facit opus Dei fraudulenter!« (48, 10.) Mnohý ale teskný vzdech se prsoum vymkne zkormouceným, poohlédneme-li se v životě skutečném; nebo shledáváme, že se těmto spravedlivým přáním nedostává povždy povinného vyplnění. A přece je to svatou povinností každého služebníka církve, by všecku pilnost na to vynakládal, aby se mimo jiné bohoslovecké vědy také obohatil řádnou vědomostí obřadů církevních, a nejen to, nýbrž aby je i zachovával svědomitě. Obé od něho požaduje nejen krása, vznešenost a užitek jejich, nýbrž i výslovný rozkaz svaté církve.

Tak zřejmě a důrazně nařizuje papež Benedikt XIII. řka: »Non pro libitu inventi . . . Nikoliv libovolně vynalezené a bez rozumných důvodů zavedené, nýbrž přijaté a schválené obřady církve katolické, které ani v nejmenším nemohou býti bez hříchu zanedbávány, opomíjeny anebo měněny, buďtež s náležitou snahou a péčí zachovávány.« (*Benedikt XIII.— In concil. rom. tit. 15. cap 1.*) Rozkaz tento, jak patrno, jest zcela všeobec-

ný a vztahuje se tudíž na všechny od svaté církve ustanovené a uznané obřady, a ukládá za přísnou povinnost, a sice pod hříchem, aby se zachovávaly svědomitě. Ačkoli citát tento dosti má do sebe váhy, přece chci pro důkladnější odůvodnění výše vyřčené povinnosti uvést zcela zvláštní nařízení církevní, týkající se přísného zachovávání obřadů jak při nejdražší oběti mše svaté, tak při posluhování svatými svátostmi, jakož i při církevních žehnáních a exorcizmech.

»Si quid est« — praví papež Urban VIII. v breve, které čteme na začátku misálu — *in rebus humanis plane divinum . . .* Je-li v lidských věcech něco zřejmě božského, co by nám nebešťané (kdyby bylo u nich záviditi) mohli záviděti, pak jest to dojistá oběť Mše Svaté . . . Pročež tím více třeba smrtelníkům se přičiniti, aby si této tak veliké výsady hleděli s povinnou úctou a vážností a měli se na pozoru před anděly, kteří nenávidí nedbalost a jsou horlité klanění.« (*Urban VIII. — breve v missálu.*) Přenesmírná důstojnost nejsvětější oběti jest příčinou, proč církev Páně a s tak neúnavnou pílí a s tak tesklivou pozorností sobě počínala při ustanovování obřadů mešních, a proč až posud s tak zvláštní přísností bdí nad obřady těmito, aby se neužívalo žádných jiných, než těch od ní ustanovených, a ty aby se zachovávaly všechny zcela a svědomitě, aby se snad nevloudilo do nich cosi, což by jakýmkoli způsobem mohlo na

ujmu býti důstojnosti konání nejsvětějšího. Proto také napomíná s obezřetnou starostlivostí na sněmu tridentském takto: »Ne superstitioni locus aliquis detur . . . Aby pověře žádného místa nebylo přáno, nechť (biskupové) nařízením a stanovením trestů pečují, aby kněží . . . při slavení Mše Svaté neužívali jiných obřadů nebo obyčejů a modliteb mimo ty, které církví byly schváleny a hojným a chvalitebným užíváním v obyčej vešly.«
(*Koncil tridentský — sess. XXII. decr. de observ. et evit. in celebr. missae.*)

Poslyšmež dále, jak vážná jsou slova, kterýmiž církev svatá ústy biskupa napomíná novosvěcence, aby se neopovažovali bez řádné vědomosti obřadů mešních přistoupiti k oltáři; zní takto: »Quia res quam tractaturi estis . . . Ježto věc, kterou hodláte konati, jest dosti nebezpečná, vybízím vás, synové nejmilejší, abyste se, nežli ke slavení Mše Svaté přikročíte, celému řádu Mše, jakož i posvěcování, lámání a přijímání svaté Hostie od jiných učených kněží pečlivě naučili.« (*Slova biskupova svěcencům při vysvěcení na kněze.*)

Tento »Missae ordo« čili popsání obřadů mešních, jakož i jiná ještě nařízení, týkající se posvátného šatstva, náčiní a okras, nalézají se, jak povědomo, v římském missálu a jmenují se v liturgické řeči »rubriky«.

Jakou auktoritu do sebe má římský missál a obřadní předpisy, v rubrikách jeho obsažené, ukazu-

je hned na začátku missálu vytištěné breve papeže Pia V., v němž mimo jiné takto čteme: »Mandantes ac districte omnibus . . . Nařizující a všem i jednomu každému zvláště mocí svaté poslušnosti přikazující, aby . . . Mši zpívali a četli podle obřadu, způsobu a vzoru, který touto mešní knihou od Nás se vyhlašuje, a aby při slavení Mše jiných obřadů aneb modliteb nežli těch, které v této mešní knize jsou obsaženy, přidávati aneb říkati se neopovažovali.« (*Pius V. — breve v missálu.*) O rubrikách nařizuje svatá kongregace obřadů dekretem, od papeže Urbana VIII. potvrzeným a v missálu otištěným, takto: »Demum renovando . . . Obnovujíc posléze dekrety jindy už vydané, Svatá Kongregace nařizuje, že vždy a ve všem jest zachovávat rubriky římského missálu, bez ohledu na jakoukoliv záminku aneb opačnou zvyklost, kterouž za zlozvyk prohlašuje.« (*Urban VIII. — breve v missálu.*)

Co se týká závaznosti, s jakou se tyto rubriky zachovávat mají, v tom se učenci neshodují, ano rozličného jsou mínění. Svatý Alfons, když byl ve své morálce položil tuto otázku: »Quaeritur, an rubricae . . . Otázka zní, zda rubriky missálu jsou toliko návodem či poučením majícím povahu rady, aneb zda mají povahu příkazu zavazujícího pod hříchem.« (Svatý Alfons ve své morálce.) Rozebírá potom čtvero otázky této se týkajících a od sebe se lišících náhledů. Nezáleží mi ale na tom,

abych zde veškeré tyto náhledy vyložil zevrubně, uvedu toliko náhled svatého Alfonsa, co autority nejjistější. Tento Svatý praví: »Quarta sententia vero . . . Čtvrté mínění však, kterého se držím . . . rozděluje rubriky na ty, které se zachovávají vnitř Mše Svaté, totiž při jejím výkonu, a na ty, které se zachovávají mimo Mši Svatou. Tvrdím pak, že toliko rubriky vnitř Mše Svaté mají povahu příkazu a že jen ty zavazují, a to pod těžkým hříchem, leda že by nepatrnost věci omlouvala.« A dále dokládá: »Nelze popřít, že rubriky, pokud se vztahují k obřadům, jež jest zachovávat vnitř Mše Svaté, mají všechny povahu příkazů . . . Pročež jako nemá výmluvy z lehkého hříchu ten, kdo vynechává obřad ve věci nepatrné, tak také ten, kdo tak učiní ve věci důležité, nebude míti výmluvy ze hříchu těžkého.« (*Svatý Alfons: Theologia moralis, lib. 6. tr. 3. c. 3. n. 399 a 400.*) Že zde slovo »culpa« jest totožné s »peccatum«, rozumí se samo sebou. Nelze tedy zanedbati bez hříchu buď všedního rubriky, předpisující obřady při samém nejdůstojnějším ději nejsvětější oběti, který se začíná s »In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen. Introibo ad altare Dei« atd. a končí se s posledním evangelium.

Však ale myslím, že sv. Alfons, když rubriky, předpisující obřady, »extra missam«, nazval toliko direktivní, »de consilio ad instruendum«, tím nikoli nevyrozumíval, jakoby rubriky tyto byly

zbytečné, povšimnutí nehodné; jelikož zajisté dobře věděl a uznával, že rada a navedení od sv. církve, třeba by nezavazovaly se vši přísností, přednost mají před radou kteroukoli jinou, a víc jich šetřiti dlužno, než navedení jakéhokoli jiného; a jelikož sám praví, že nelze některé z předpisů, v rubrikách těchto obsažených, zanedbati alespoň bez hříchu všedního. Tak na př. učí: »Lotio manuum . . . Umývání rukou přede Mší jest závazné toliko pod lehkým hříchem, pod těžkým pak tehdy, jsou-li ruce velmi špinavé; důvodem jest úcta k svaté Oběti.« (*Svatý Alfons: Theol. mor. lib. 6. tr. 3. c. 3. n. 409.*)

»Dubitatur, an omittere . . . Jest pochybnost, zda vynechání modliteb při oblékání jest hříchem . . . Jest tudíž podle obecného mínění míti za to, že toto opomenutí jest hříchem, nikoliv ale větším než lehkým.« (*Svatý Alfons: Theol. mor. lib. 6. tr. 3. c. 3. n. 410. Dubitatur 3.*) Toto když uvážím a spolu na mysl si uvedu slova katechismu římského, kterýž o mešních obřadech takto dí: »Habet autem hoc sacrificium . . . Má pak tato Oběť mnohé, a to významné a slavnostní obřady, z nichž žádný nelze považovati za zbytečný nebo bezvýznamný.« (*Římský katechismus: Quaest. 66. de sacram. Eucharistiae*); povážím-li dále: že obřady, přede mší a po mší sv. rubrikami těmi velené, k samému předústojnému ději mešnímu, ač ne docela přísně přec ale poněkud náležejí, pro-

tože se na něj vztahují: s pravdou se snad neminu dím-li, že svatá církev, ustanovivši rubriky tyto, chce, nikoli aby se lehkovážně zanedbávaly, nýbrž, aby se dle nich jednalo vždy, když jest to možno. Pravím: »Když jest to možno«; nebo jsem-li jakoukoli příčinou nucen, abych opominul některý z předpisů týkajících se rubrikami velených obřadů »extra missam«, není se mně báti hříchu. Promluvím o tom v případech. Rubriky nařizují, aby se Matutinum a Laudes odbývaly přede mší svatou: stává-li ale dostatečné příčiny, nehřeším, když se to pomodlím až po mši svaté. Kněz má jíti k oltáři s hlavou biretem přikrytou; jestliže se mně ale podává n. p. v cizině biret příliš chatrný a ošumělý, raději půjdu bez biretu k oltáři, abych nedal pohoršení a nepodal příčiny k oúsměškům, a není se mi báti hříchu. Kdo ale bez řádné příčiny zanedbává rubriky tyto a proti nim jedná, ten, abych co nejmírněji soudil, dává na jevo, nejen že si málo všímá a špatně váží navedení a přání sv. církve, nýbrž že jimi pohrdá; ten se dělá moudřejším, než jest sv. církev, a dokazuje tím svou neposlušnost, kteráž jest dcera hrdo-
sti.

Co se však týká posvátných obřadů při *mšech pontifikálních* a při jiných slavnostných jednáních, kteréž konávají *biskupové a jiní preláti*, ty předepsány jsou v »Caeremoniale Episcoporum«, v němž papež Klement VIII. toto nařizuje: »Idcir-

co Caeremoniale Episcoporum . . . . Aby tudíž ceremoniál biskupský . . . v celé církvi, ode všech i od každé osoby zvláště, povždy byl zachováván, přikazujeme a nařizujeme; též že tento ceremoniál . . . v žádném čase ani v celku ani z části nesmí býti měněn a že k němu nesmí nic býti přidáváno a vůbec nic z něho ubíráno a že všechny osoby svrchu řečené, které . . . to, co v tomto ceremoniálu jest obsaženo . . . mají konati, ve vykonávání toho . . . formou a předpisy tohoto ceremoniálu jsou vázáni, to provždy ustanovujeme a předpisujeme.« (Klement VIII. — v biskup. ceremoniálu.)

Tak jako církev sv. chce ano přísně nařizuje, aby se od ní ustanovené mešní obřady zachovávaly úplně: s tou samou přísností též velí, aby se udělovaly svaté svátosti a aby se církevní žehnání a exorcizmy děly obřadem od ní nařizeným. I v tomto oboru posvátných výkonů zamezila církev Páně nebezpečné libovůli cestu jednak tím, že obřady až po nejmenší podrobnosti určila, jednak opět tím, že každého sluhu svého se vší přísností zavázala, aby se neopovažoval užívati obřadů jiných.

Abychom posluhující svatými svátostmi, se vší horlivostí a náležitostí zachovávali ustanovené obřady, uvažmež řádně na mysl slova, kterými nebalcům a opovážlivcům hrozí sněm tridentský; pravíť takto: »Siquis dixerit . . . Řekl-li by někdo,

že přijatými a schválenými obřady církve katolické, jichž se obvykle užívá při slavném přísluhování svátostmi, může býti opovrhnuo aneb že od přísluhujících mohou bez hříchu libovolně býti vynechány aneb že v nějaké jiné od kteréhokoliv církevního pastýře mohou býti změněny, budiž proklet.« (Sněm tridentský Sess. VII. can. XIII.) Podle slov těchto libovůle přivodí hřích, nebo svatý sněm praví: »sine peccato«. Tomu nasvědčuje též římský katechismus, kdežto takto čteme: »His (totiž sacramentis) accedunt... K těmto (totiž svátostem) přistupují ceremonie, které ač bez hříchu nemohou býti vynechány, leč by sama nezbytnost nutila jinak jednati...« (Římský katechismus. Quaest. X. de sacram. in genere). Tato »necessitas« místa má toliko v náhlých pádech, když pro nedostatek času aneb pro jinou odůvodněnou příčinu jsem při udělování některé sv. svátosti k. p. křtu, posledního pomazání atd. přinucen, vynechati některé, k podstatě svátosti přísně nenáležící obřady.

Že není knězi dovoleno, aby, když jedná co služebník církve a ve jménu jejím, užíval jiných formulí při žehnání a exorcizmech než těch, které jsou církevně ustanovené, schválené a dovolené; že tudíž nesmí sám ze své vůle si vymyslet a udělat nějaké takové formule, aby jich užíval; k odůvodnění toho uvedu několik církevních nařízení. Svaté kongregaci obřadů předložena byla tato o-

tázka: »Utrum liber, cui titulus . . .« »Zdali kniha s titulem: Sbíрка aneb příručka rozhřešení, žehnání a svěcení jakož i exorcismů atd., sepsaná Bernardem Sannigem, — jest zakázána mocí dekretu či pravidla Indexu? Někteří totiž přisvědčují a jiní zase popírají, avšak skoro všichni kněží zde i onde jí užívají, ačkoliv nemá vůbec žádného schválení. A jak jest tomu s jinými knihami, obsahujícími žehnání a svěcení, které sice mají nějaké schválení, nikoliv však schválení této svaté kongregace!« Svátá Kongregace tuto dala odpověď: »Toliko těch knih jest užívati a jen v těch svěceních a žehnáních, které se shodují s římským ritualem.« 7. dubna 1832 in Ariminen. ad dub. 2. 4. 5. V odpovědi této přikazuje sv. kongregace, aby se jenom těch formulí při žehnání užívalo, které z rozkazu sv. církve snešeny jsou v římském ritualu, a tím samým zapovídá všecky jiné s nimi se neshodující. Jinou opět otázku, která zní: An formulae benedictionum . . . »Zdaž formule žehnání a svěcení, které jsou obsaženy v knihách, schválených toliko místními biskupy a nikoliv Apoštolskou Stolicí, jest podržeti, a to tak, aby jich při výkonu žehnání a svěcení mohli užívati kněží odění klerikou a štolou? — otázku tuto sv. kongregace obřadů zodpovídala následovně: »Budiž dáno rozhodnutí Arimin. 7. dub. 1832 od dub. 5., a nebudiž jiných užíváno, leč by bylo jisto, že od této svaté Kongregace byly schváleny.« — 23.

května 1835. Dekret, na který se tuto sv. kongregace odvolává, jest ten výše položený. I nebylo sv. kongregaci na tom dosti, že poukázala na dekret onen, nýbrž doložila ještě: »nec aliae adhibeantur, dummodo non constet, ab hac sacra Congregatione fuisse adprobatas.« V indexu librorum prohibitorum mimo jiné též toto čteme: Quaedam ad ritus s. spectantia. »Některé věci týkající se posvátných obřadů, které jsou zakázány: 1. Všechna církevní žehnání a svěcení, leč byla schválena od svaté Kongregace Obřadů; 2. Formule exorcismů, rozdílné od těch, které se předepisují v pravidlech římského ritualu a jich užívání bez předchozího přezkoumání před biskupem . . . 7. Všechny přídavky k řím. ritualu, které byly aneb budou učiněny po reformaci Pavlem V. beze schválení Svatou Kongregací Obřadů.« (Index zakázaných knih.) Tážeme se, kde jest nám hledati církevně ustanovené obřady, jichž šetřiti jest při udělování sv. svátostí, pak formule a obřady pro žehnání a exorcizmy, dostaneme za odpověď: to vše v sobě obsahuje dílem »Rituale romanum,« dílem »Pontificale romanum,« a »Caeremoniale episcoporum.« Rituale romanum zahrnuje v sobě ty obřadní výkony, které náleží farářům; obřady pak těch výkonů, ku kterým mají právo toliko biskupové, předepsány jsou v »Pontificale romanum« a v »Caeremoniale episcoporum.« Jak veliká jest auktorita římského ritualu, vysvítá ne-

toliko z těch nahoře uvedených citátů, nýbrž i z rozkazu papeže Pavla V., který vydal v příčině užívání tohoto ritualu; zní pak takto: »Quapropter hormatur... »Pročež vybízíme v Pánu Ctihodné bratry Patriarchy... veškeré faráře, ať jsou na kterémkoliv místě, i jiné, jichž se věc dotýká, aby napříště jakožto synové římské církve užívali při posvátných úkonech ritualu pořázeného autoritou téže církve, jakožto všech církví matky a učitelky a aby ve věci tak důležité to, co Církve katolická a starobylý od ní schválený obyčej ustanovil, neporušené zachovávali. (Breve v ritualu.) Přísných stává též rozkazů, jimiž papežové: Klement VIII., Urban VII., Innocenc X., Benedikt XIII. a Benedikt XIV. nařídili, aby se všude užívalo jediného římského pontifikálu a ceremonialu biskupů. Na příklad stůj zde toliko úryvek z breve Klementa VIII., týkajícího se římského pontifikálu: »... hoc Nostrum pontificale... Prikazujeme, aby tento náš pontifikál byl ve všech kostelích celého okrsku zemského přijat a zachováván, stanovíme zároveň, že všechny osoby, které jsou povinny vykonávati úkony velekněžského úřadu, v jich konání a udělování jsou vázáni příkazy a řádem tohoto pontifikátu a že nikdo z těch, na něž vložen byl úkol, aby je prováděli a konali, nemůže tento úkol řádně splniti, leč když zachová formule, obsažené právě v tomto pontifikálu.« (V Římském pontifikálu.) O ceremonialu biskupů

nařizuje tentýž papež: »Idcirco Caeremoniale Episcoporum... Aby tudíž Ceremoniál biskupský... v celé církvi... povždy byl zachováván, přikazujeme a nařizujeme; též že tento ceremoniál... v žádném čase nesmí býti měněn a že k němu nesmí nic býti přidáváno a vůbec nic z něho ubíráno...« (Klement VIII. v biskupském ceremoniálu.)

Kdo, táži se nyní, jenž nepozbyl ještě zcela přesvědčenosti, že povinen jest, poslouchati církve Boží; kdo mohl by se opovážiti, aby jednal proti tak zřejmým a přísným rozkazům? Stáváť ovšem v některých diécesích také zvláštních rituálních kněh; ty však se buď v ničem neliší od římského rituálu, a liší-li se v čem, jistojistě se jim dostalo římské approbace, aby se jich, jak z nahoře uvedených citátů patrno, smělo užívati dovoleně.

Aby posvátné obřady nikdy nepodlehly porušení, ustanovila církev svatá zvláštní sbor, kterýž záleží z pěti kardinálů a slove: »Svatá kongregace obřadů«, »sacra rituum Congregatio«, a jehož úlohou mimo jiné jest: aby bděl nad tím, aby se svaté obřady všude zachovávaly úplně; aby rozsuzoval, zdali obyčeje, neshodující se s církevně ustanovenými obřady, platnosti míti mohou, čili nic; aby v naskytnuvších se a svatých obřadů se týkajících pochybnostech rozřešoval platně, jakž to vyjádřil papež Sixtus V.: »Quinque itidem Cardinales delegimus... Rovněž pět Kardinálův jsme ustano-

vili, kteří na to obzvláště péči svou mají vynakládati, aby staré posvátné obřady ať už kteréhokoli místa ve všech Města i celého světa kostelích i v Naší kapli velekněžské při mších, kněžských hodinkách, v přísluhování svatými svátostmi i ve všem ostatním, co přísluší k bohoslužbě, byly od kterýchkoliv osob pečlivě zachovávány, ceremonie, pokud vyšly z užívání, aby byly znovu zavedeny, pokud byly pokaženy, aby byly opraveny, knihy o posvátných obřadech a ceremoniích... pokud toho bude třeba, nechť reformují a zbaví chyb etc.« (Constitutio 74. Sixti V.)

Zdalipak jsme ale povinni poslouchati sv. Kongregace? Místo odpovědi tuto kladu otázku: Zdalipak jsme povinni poslouchati církve svaté? Ovšem že, odpoví mi každý. Poněvadž není pochybnosti, že jsme povinni poslouchati církve sv., tím samým máme a musíme, vůbec řečeno, co věrní synové sv. církve, poslouchati také sv. kongregace, ježto jest ústavem, orgánem jejím ve věcech obřadních, jak dotvrzuje nahoře položený úryvek z buly Sixta V. Jestliže ale zřetel obrátíme na jednotlivé její dekrety, tu jest ovšem třeba, abychom činili rozdíl. Některé dekrety nás přísně zavazují k poslušnosti, jiné ale nikoliv.

K poslušnosti nás zavazují ty dekrety, které se vší určitostí něco nařizují anebo zapovídají, jak dokládá Merati: »Hae igitur resolutiones... Tato rozhodnutí jen tehdy za přísné dekrety jest po-

važovati, vycházejí-li od řečené Kongregace v přísné formě dekretu, aneb mají aspoň na konci jeho starobylý závěr . . . Rozhodnutí a prohlášení tohoto druhu opravdu zavazují před obojím tribunálem,¹⁾ je-li ovšem jinak zjištěna jejich pravost (autentičnost). (Merati paro 3. tit. 2.) Aby ale dekreta takové měly mocnost zákonní, potřebí jest, aby je biskup v diecesi veřejně oznámil, což i naznačeno jest v slovech hořejšího citátu: »si alias authentice de ipsis constet,« aneb jak Eusebius Amort praví: »Nec ipsa pariunt obligationem . . . (Tyto dekreta) neplodí závaznost, dokud nejsou autenticky, t. j. biskupy vyhlášeny.« (Eusebius Amort, Theol. mor. tr. 14. § 6. quaer. 9.)

Od takových dekretů snadno rozeznati lze jiné, které obsahují pouhou radu a proto nezavazují k přísné poslušnosti. Takové dekreta ku př. jsou: »An sacerdotes . . . Zda kněží při Oběti Mše svaté mohou užívati cingula hedvábného? Odpověď: Vhodněji mohou užívati lněného.« — S. R. C. 22. ledna 1781. A nebo: »A in oratione S. Petri Coelestini . . . Zdaž v modlitbě ke cti svatého Petra Coelestina má se říkati pouze: Blaženého Petra a nepřidávati Coelestina? Odpověď: Může se připojiti Coelestina.« S. R. C. 7. prosince 1844.

Někteří theologové též myslí, že dekreta, které vydala svatá Kongregace v jednotlivých zvlášt-

---

¹⁾ t. j. před svědomím a církevní vrchností. — P. překl.

ních pádech pro jednotlivé osoby, řády neb diecese, nemají mocnost zákonní leč pro ně, a že neplatí v podobných se udalých pádech pro jiné, pro všeobecnost, jestliže není od sv. Kongregace udáno, že chce, aby se dekret ten zachovával všude. Přec ale dávají theologové dekretům těm přednost před míněním s nimi se neshodujícím kteréhokoliv učence, jak dokládá Merati: »Verum quando adsunt . . . Jsou-li však po ruce takováto rozhodnutí a jsou-li spisovatelé, kteří mají mínění opačné, v takovém sporu jest dáti přednost rozhodnutím Kongregace před jakýmikoliv jinými doktory, kteří tvrdí opak, jak praví Ursaya« (Merati). Tak učí Merati (pars. 3. tit. 2.), Eusebius Amort (Theol. mor. tr. 14. § 4. quaer. 9.) a jiní, jimž nasvědčuje sv. Alfons (Theol. mor. lib. 6. tr. 3. cap. 3. dub. 5. n. 401).

Zbývá mi ještě, abych také promluvil o obyčejích semo tamo panujících a odporujících církevním zákonům obřadním. Co pak jest nám souditi o takových obyčejích? Církev sv. trpí některý z obyčejů, s obřadními zákony se nesrovnávajících; neb máme několik pádů, že sv. kongregace dovolila, aby se zachovával starý obyčej. Máme ale také příklady, že nedbala sv. kongregace na to, že některý obyčej trvá již od pradávných časů, nýbrž nazvala jej nadužíváním, »abusum«, a nařídila, aby byl zrušen. Na příklad uvedu toliko tyto pády: »An aspersione aquae benedictae . . . Zdali kro-

pení svěřenou vodou o nedělích má konati kněz, který slouží Mši svatou, bez ohledu na odporující zvyklost? Odpověď: Má konati kněz, který slouží Mši svatou, a nikoliv jiný, bez ohledu na odporující zvyklost.« S. R. C. 5. července 1631. — *Quum hodiernus Superior . . .* Když dnešní představený řádu Menších bratří sv. Františka v městě Maceratě vyložil Svaté Kongregaci Obřadů, že se tam už po dvě stě, ba snad více let zachovává zvyk, že v neděli v oktávě Všech Svatých zpívá se po slavné Mši Svaté u náhrobku postaveného uprostřed kostela responsorium: *Libera me Domine*, a zároveň co nejpokorněji žádal, aby svým rozhodnutím dovolila zachovávat tento obyčej jak pro jeho starobylost tak i proto, aby odstraněním nebyla uražena zbožnost věřících, přes to že zvyk zjevně odporuje rubrikám a církevním ustanovením: *Vznešení a Ctihodní Otcové*, ustanovení, aby bděli nad zachováváním obřadů usoudili, aby odpověď zněla: *Záporně*. — 16. března 1833. — »*Cum Episcopus Pistoriensis . . .* Když biskup Pistorijský a Pratský vyložili u příležitosti shrnutí výsledků diecéšní synody, že kněží, kteří slouží slavnou Mši Svatou, podle libosti mimo jáhna a podjáhna pod záminkou od nepaměti stávajícího obyčeje přibírají ještě assistujícího kněze oděného pluvíálem, a když byl Svatou Kongregaci Obřadů snažně prosil o vyjasnění této pochybnosti, zda řečený obyčej jest dovolený: táž Svatá

Kongregace, následujíc jiných rozhodnutí v podobných věcech už vydaných, rozhodla, že řečený obyčej nijak nelze dovoliti, nýbrž že jej třeba jakožto zlovyk úplně vymýtiti.« 15. března 1721 (Manuale decret. S. R. Congregationis Romae 1853).

Z příkladů těchto jest patrnó, že sv. kongregace neschválila každý, obřadním zákonům odporující obyčej, ano že i mnohý zavrhla, jehož stávalo od pravěků, a protož se domnívám, že by se podobně dělo mnohému takovému dosavadnímu obyčeji. Zde onde se snad mnohému obyčeji připisuje práva zákonního, a sv. kongregace by ho snad nazvala nadužíváním. Uvážím-li na mysli všecko posud řečené o povinnosti náležitého zachovávání předepsaných církevních obřadů, myslím, že by bylo nejjistější, aby se, stávali kde nějakých takových, libovolně zavedených obyčejů, buď od nich upustilo, anebo aby se pády tyto předložily sv. kongregaci k rozřešení.

Mnohý snad, zvláště kdo jest outlocitného svědomí, se bude ptáti: Podle čehopak mám jednati, podle obyčeje, anebo podle církevního zákona? Nerad bych se prohřešil jednaje proti nařízení sv. církve; jest mi také ale velmi obtížné, abych samojediný činil vyjimku, jednaje proti panujícímu zvyku, snad bych tím mohl dát i pohřešení. Shledáš-li, že stává obyčeje obřadním zákonům protivného v celé diecési, jednej dle obyčeje; nebo nevíš, zdali

snad není od sv. kongregace dovolen. Jsi-li snad v takovém postavení, aby se to mohlo státi, upozorni na neshodu takovou ty, jimž jest bdíti nad duchovním pořádkem a kázní, a ostatní starost zanech jim všecku. Zpozoruješ-li ale, že se samojediný odchyluješ ve sv. obřadech od předpisů sv. církve, anebo snad také několik jiných s tebou, aniž že to odchýlení jest obyčejem všeobecných diecésí, ihned se co poslušný syn sv. církve řiď nejen dle jejich přísných zákonů, nýbrž uposlechni též její rady. Nikdy v ohledu tomto nejednej podle hlavy; necht' nikdy nevyjde z úst tvých řeč: Já bych myslil, že to neb ono jest zbytečné, že by se ten neb onen obřadní výkon také mohl státi na ten neb onen způsob. Taková řeč jest velmi opovážlivá a smýšlení, z kterého se prýští, jest podlé a katolíka, katolického kněze naprosto nehodné. Zde musí neposlušné, naduté »já« ustoupit a zmizeti zcela, zde toliko platí: tak jest nařízeno od sv. církve, a proto se tak musí díti zrovna tak a ne jináče.

Marie Terezie Marii Antoinettě

PRAVIDLA,

jež si má měsíčně čísti.

21. dubna 1770, v den odjezdu.

Když se ráno probudíte, vstaňte bez meškání, pomodlete se na kolenou ranní modlitbu a něco si přečtete z nějaké duchovní knihy. I kdyby to nemělo trvati déle než tak čtvrt hodinku, učiňte to, dříve než se budete čímkoliv zaměstnávat nebo s kýmkoliv mluvit. Dílo dne záleží na dobrém počátku a na úmyslu, s kterým jej začnete; i drobné záležitosti vyřídíte tak dobře a záslužně. Buďte v tom velmi přesná, jedině na Vás v tom záleží a spočívá na tom Vaše věčné i časné blaho. Právě tak tomu je i s večerní modlitbou a se zpytováním svědomí; jenom Vám ještě připomínám, že ranní pobožnost a krátká duchovní četba jsou nejdůležitější. Vždycky mi napište, kterou knihu jste k tomu vyvolila. Za dne hleďte se soustřeďovat kdy jen můžete, zejména při mši svaté. Doufám, že jí budete denně zbožně slyšet a v neděli a ve svátky i dvakrát, je-li to na Vašem dvoře v obyčeji. Jako

si velice přeji, abyste se denně věnovala modlitbě a duchovní četbě, právě tak bych nerada, abyste zamýšlela činit nebo zavádět, co není ve Francii zvykem. Nesmíte se domáhat žádných zvláštností, ani se odvolávat na zvyky z domova nebo dokonce žádat, aby Vám v tom hověli: naopak, musíte se nadobro přizpůsobit tamějším dvorským obyčejům. Pokud možno chodte odpoledne zejména v neděli na nešpory a na požehnání. Nevím, je-li ve Francii zvykem zvonic klekání, hleďte se však v tu chvíli usebrat, ne-li i po vnějšku, tedy alespoň v srdci. Totéž číňte večer, nebo když jdete podle kostela nebo podle kříže, ale neprojeďte se při tom jinak, než je zvykem. To však Vám nezbraňuj, abyste se nesoustředila a v duchu nevzývala Boha, jehož přítomnost je k tomu při každé takové příležitosti jedinou záminkou; Váš nevyrovnatelný otec je v té věci vsutku vzorem. Vcházíte-li do kostela, vstupujte tam s nejhlubší pokorou beze zvědavé tĕkavosti, která jenom rozptyluje. Všecky oči se dívají na Vás, varujte se tedy všeho pohoršení. Ve Francii se v kostele chovají velmi zbožně a člověk je tam stále pod dohledem veřejnosti; také tam nežívají klekátek a lavic

jako u nás, kde to mívají často velmi pohodlně zařízeno, aby si pěkně hověli a mohli si při tom popovídat; což by ve Francii hrubě udivilo. Trvejte v kleče, pokud vydržíte; tak se nejlépe zachováte pro dobrý příklad ostatním. Zdržte se vší přepiatosti v chování při pobožnostech; jste v zemi, kde před podobnými výtkami je zvláště třeba býti na pozoru. Uzná-li Váš zpovědník za dobré, jděte každých šest neděl k svaté zpovědi a přistupte ke stolu Páně; číňte tak o všech svátcích a zejména o marianských. V oněch dnech nebo v jejich předvečeru nezapomínejte konat se svým domem zvláštní pobožnost k Marii Panně, abyste ve všech svých záležitostech měla naději v její zvláštní ochranu. Nečtěte žádnou ani nejlhostejnější knihu, aniž jste se poradila se svým zpovědníkem; to je ve Francii tím potřebnější, ježto tam koluje tolik poučných i zábavných spisů, mezi nimiž pod pláštíkem ušlechtilosti se často skrývá zhoubná náboženství a dobrých mravů. Dcero má, prosím Vás tedy naléhavě, abyste žádnou knihu, ba ani žádný sešitek nečtla bez porady se zpovědníkem. Očekávám od Vás, milá dcero, opravdivý důkaz něžné lásky a poslušnosti rad a pokynů

dobré matky, která má péči o blaho Vaší duše a o Vaše štěstí. Nezapomeňte na výročí svého zemřelého otce a také na mé, až jednou tu nebudu; zatím dnes mých narozenin užívejte jako příležitosti, abyste se za mne pomodlila. A co se týče Jesuitů, to je také věc, o níž se zdržte úsudků jak pro, tak i proti.

Soukromé pokyny.

Nepřijímejte nižádných doporučení, nikdy jim ne-naslouchejte, chcete-li se uchovat v pokoji. Ne-
budte zvědavá, v tom zvláště mám o Vás obavy. Vystříhejte se jakýchkoli důvěrností se služebnými. Poproste pana i paní de Noailles¹⁾ a přímo si od nich vyžádejte, aby Vám, jako cizince, jež se chce ve všem zalíbit národu, upřímně řekli, jak se při různých příležitostech zachovat a zdali ve Vašich způsobech, ve Vaší mluvě a v ostatním není něco na překážku. Každému odpovídejte milo-

---

¹⁾ Filip de Noailles * 1715. Hrabě i hraběnka de Noailles byli z družiny Marie Antoinetty. Hraběnka zůstala její dvorní dámou do 1765. Hrabě de Noailles v těžkých dobách nepokojů se vrátil ke dvoru, aby králi dosvědčil svou věrnost. Oba zemřeli na popravišti 27. června 1794.

stivě a důstojně: dokážete to, když budete chtít. Bude třeba i lecos odmítnouti. V mých státech i v říši nelze se zpěčovat přijímání prosebných listů; Vy je však všecky postupujte Starhembergovi²⁾ a všecky odkazujte na něj nebo na Schaffgotsche, bude-li onen zaneprázdněn a při tom všem řekněte, že listy odesíláte do Vídně, aby již nic nepodnikali. Od Strasburku počínaje již nic nepřijímejte, aniž byste se zeptala o radu pana a paní de Noailles, a všem, kteří by s Vámi chtěli mluvit o Vašich záležitostech, přímo řekněte, že sama jste cizinka a že se nikterak nemůžete dovolit, abyste králi někoho doporučovala. Je-li Vám libo, můžete jim to ještě zdůraznit odvoláním: »Císařovna, má matka, mi výslovně zakázala, abych se ujímala jakýchkoliv doporučení.« Neostýchejte se všude žádat o radu a nepočínejte si v ničem jen podle svého. Máte velikou výhodu, že cestou ze Strasburku do Compiègne Vás doprovodí Starhemberg; je ve Francii velmi oblíben a Vám upřímně oddán. Můžete mu vše svěřit a spoléhat na jeho rady; zůstane ještě osm nebo deset dní ve Versail-

---

²⁾ Jiří Adam kn. ze Starhemberka (1724 - 1807) doprovázel M. A. jako mimořádný vyslanec.

les. Můžete mi po něm všecko upřímně vyličit. Vždycky počátkem měsíce vyšlu posla do Paříže; můžete si zatím připravit dopisy a odevzdat je, jakmile posel dojede. Mercymu přikážu, aby jej vypravil. Můžete mi psát i poštou, ale jenom o podružnějších věcech, o kterých může každý vědět. Myslím, že své rodině budete moci psát jen ve zvláštních případech, o čemž se budete musit do-
rozuměti s císařem.³⁾ Myslím, že byste mohla napsat ještě strýci⁴⁾ a tetě, jakož i princí Albertovi.⁵⁾ S královnou neapolskou⁶⁾ rovněž byste si mohla dopisovat; nenalézám v tom závady, naopak, mohla by Vám říci ledacos rozumného a prospěšného. Její příklad mohl by Vám být vodítkem i povzbuzením, neboť její postavení ve všem bylo a posud jest daleko svízelnější než Vaše. Svým duchem a svou ústupností překonala všechny nemalé nesnáze; požívá obecné přízně a je

---

³⁾ Císař Josef II.

⁴⁾ Princ Karel Lotrinský, bratr Františka I., místodržitel v Nizozemí.

⁵⁾ Vévoda Albert sasko-těšínský, choť Marie Kristiny, sestry M. A.

⁶⁾ Karolina, starší sestra M. A., provdána za Ferdinanda Neapolského.

mi útěchou. Můžete jí všechno vypsát, ale opatrnými slovy, aby to každý mohl číst. Spalte všechny dopisy, v kterých Vám budu nucena psát s přímou důvěrností; učiním to i s Vašimi. Nepovídejte o našich domácích záležitostech, jsou to jenom nudné a nezajímavé věci. O své rodině mluvte otevřeně a šetrně: třeba že často jsem byla s Vámi ne právě spokojena, nahlédnete snad, že to jinak mohlo být ještě horší. Zatím co u nás šlo jen o dětinskosti a škorpení, jinde to vedlo k hádkám a nesvárům. Ještě Vám něco musím říci o Jesuitech.⁷⁾ Nepouštějte se do žádných hovorů o nich, ani pro, ani proti. Dovoluji Vám, abyste se odvolala na mne a řekla, že od Vás žádám, abyste o nich nemluvila ani v dobrém, ani ve zlém, protože víte, že si jich vážím, že v mých zemích vykonali mnoho záslužného, že by mě bolelo, kdybych je měla ztratit: že však, jestliže Řím uzná za dobré řád Tovaryšstva zrušit, nebudu klásti žádných překážek, že ostatně o nich mluvím jen s uznáním a že jenom nerada slyším, když se o těch neblahých věcech mluví.

---

⁷⁾ Jesuité byli r. 1762 z Francie vypověděni.

Píseň k adventu

A klesá-li hloub a hlouběji
venku sluneční dráha,
zmocňuje se nás strach,
i rozsvěcujeme světla,

přívětivá světla a čekáme.

A zázrak se stane:
naše duše tak zatmělá
v odlesku světla žhne.

I cítíme, že jsme se k sobě
najednou přiblížili.

Mníš se býti otcem i matkou
každému cizímu dítěti.

Tak marným se stalo,
co mluvíme. Však za to
od druhu k druhu tiše
tu putuje útěšný svit.

Ten stoupá ze srdcí všech
vesele k nebesům.
A hle: tu zdvihá se znovu
ta zlatá sluneční dráha.

Přel. Otilie Pastorová

HVĚZDA V NOCI

S výše září Hvězda.

Údolí spí.

Pastýři, v dáli,

jsou u ovcí.

Ve vzduchu to zpívá

i nad střechou,

a šumí to v jizbě

jak od křídel andělů.

Dítě se zasmálo

v Jesličkách.

Teď leží tiše.

Jeho ústa

jsou malou

rudou krůpějí krve.

Maria drží lampu.

Naslouchá, jak ovčácký pes

tu hvězdnatou
světelně širou noc
plní svým štěkotem.

K NOVÉMU ROKU

Svit hvězd třpytí se bíle,
jedle práší sníh.
Na zimním jezeře
vyráží led.

Dravec prchá
mlžným prostorem.
Na okně kvete
ledový květ.

Daleko je čas.
Však zázračně
věčnost roste
v Nový rok.

Přel. Otilie Pastorová

*DOPIS
METROPOLITY PETROHRADSKÉHO
ANTONÍNA
HRABĚNCE TOLSTÉ*)*

Ctěná paní hraběnko Žofie Ondřejovno!

Není to ukrutné (jak píšete), co učinil Synod, ohlásiv odpadnutí Vašeho muže od církve, nýbrž ukrutným jest to, co on sám se sebou učinil, odřeknuv se víry v Ježíše Krista, Syna Boha živého, Vykupitele a Spasitele našeho. A právě na toto odřeknutí měl se Váš bolestný zármutek vylíti. Ne od kousku potištěného papíru hyne Váš muž, nýbrž od toho, že odvrátil se od zřídla věčného. Pro křesťana není možný život bez Krista, podle jehož slov »kdo věří v Syna, má život věčný a přejde ze smrti do života, ale kdož jest nevěřící v Syna, neuzříť života, ale hněv Boží zůstává na něm (Jan III. 15, 16, 36, V. 24).« Proto také o tom, kdo se odříká Krista, možno toliko jedno říci, že přešel ze života do smrti. A v tom právě spočívá

---

*) Jak známo byl spisovatel Lev Tolstoj vyobcován roku 1901 z církve pravoslavné. První protest, jehož se dostalo církvi té proti usnesení Synodu, byl dopis ženy Tolstého, na který odpověděl svrchu uvedený metropolita.

pád Vašeho muže, ale tím pádem jest vinen on sám jediný, nikdo jiný.

Z věřících v Krista skládá se církev, do které se počítáte a věřícím členům svým církev žehná všecky vážnější momenty života lidského: narození, manželství, smrt, smutky a radosti lidské, ale nikdy toho nečiní a činiti nemůže nevěřícím, těm, kteří rouhají se jménu Božímu, těm, kteří odřekli se církve a nechtějí dostávat od ní ani modliteb, ani požehnání, a vůbec všem těm, kteří nejsou jejími údy.

Proto také s tohoto stanoviska rozhodnutí Synodu je úplně pochopitelné a jasné jako den Boží. Zákon lásky a všeobecného odpouštění není tím porušen ani v nejmenším. Láska Boží jest nekonečná, ale ani ona neodpouští všem a všechno. Rouhání se Duchu Svatému neodpouští se ani v tomto ani v budoucím životě (Mat. XII. 32). Bůh vyhledává ustavičně člověka svou láskou, ale člověk nechce někdy se s ní setkat a utíká od Tváře Boží, a proto také hyne. Kristus modlil se na kříži za své nepřátele, ale i tu ve své modlitbě vyřkl pro lásku Jeho slovo příkré o člověku záhuby hodném (Jan XVII. 12).

O Vašem muži, pokud žije, nelze ještě říci, že odpadl od církve; není jejím členem, pokud se nepokoří a nespojí s ní. Ve svém prohlášení mluvě o tom, Synod potvrdil toliko fakt, který trvá, a proto také naříkati na něj mohou jen ti, kteří ne-

vědí, co činí. Dostáváte, Žofie Ondřejovno, výkazy sympatie z celého světa.*) Nedivím se tomu, myslím však, že se nemáte z čeho těšit. Jest sláva lidská, jest také i sláva Božská. Sláva lidská, to jest květ trávy: uvadla tráva, i květ její spadl, ale slovo Páně zůstává na věky (Petr I. 24, 25). Když roku minulého denníky přinesly zprávy o nemoci hraběte, dostávali kněží spoustu otázek: zda sluší se hraběte, který odpadl od víry i církve, poctíti pohřbem křesťanským a modlitbami? Kněží obrátili se k Synodu, který jako ukazovatel v temnotě dal a dáti mohl toliko jednu odpověď: *Nepřísluší*, jestliže zemře nevrátiv se do církve.

Není v tom žádné hrozby pro nikoho a nebylo možno dáti jiné odpovědi a nepřipouštím, že by se našel nějaký duchovní i podlý, který by se odvážil vystrojiti hraběti křesťanský pohřeb a kdyby i vystrojil, takový pohřeb u nevěřícího, byl by zločinnou profanací svatého obřadu. Neboť proč páchat násilí na Vašem muži? Vždyť patrně ani on sám nepřeje si křesťanského pohřbu. Jakmile jste bytostí živoucí a toužíte sebe pokládati za člena církve, která jest opravdu svazkem rozumných bytostí živých ve jménu Boha živého, padá již samo sebou Vaše prohlášení, že církev jest Vám pojmem abstraktním.

A zbytečně vytýkáte služebníkům Božím hněv a

---

*) Došel tehdy výraz sympatie také od prof. Masaryka.

porušení nejvyššího zákona lásky, hlásané Kristem. V aktě Synody porušení takového není. Naopak. Jest to akt lásky, akt vyzývající Vašeho muže k návratu do církve, neustávající v modlitbách za něj: Pastýře duchovní ustanovuje Bůh a nikoli oni pyšní sami sebe, jak píšete, postavili se v čelo její. Nosí oni brilantové mitry i hvězdy, avšak to ve službě jejich není hlavní. Byli pastýři i tehdy, kdy se odívali v hadry, kdy byli stíháni a pronásledováni a zůstanou jimi navždy, kdyby jim bylo přišlo i poznovu odívati se v hadry, kdyby byli Bůh ví jak tupeni a Bůh ví jak hanlivými slovy zasypávání. Na konec prosím za odpuštění, že jsem neodpověděl hned. Čekal jsem, až pomine první nával Vaší bolesti. Ať Vám Bůh žehná, ostříhá a ať se slituje nad hrabětem, Vaším mužem. — Antonín, metropolita petrohradský.

Z rušt. přel. Skácelík.

ZIMNÍ ZAHRADA

Hledíc na zimní zahradu, přemýšlím o minulosti. Také nebyla bez jam a skvrn, ale sníh vzpomínky ji pomalu očistil; spočívá tam jako oslnivá pláň, nepřístupná.

Kde jsou přátelé? Kde jejich pohled, jejich úsměv, teplejší a sílivější než chléb a víno? Nezapomínají, vím, ale neúprosné ticho staví mezi nás ledovou zeď, a naše násilím umlčená úzkost může o nich jen v dálce rozjímat jako němá sestra.

Myšlenka se potuluje po zahalené a bílé zahradě, vpisuje tam váhavou a přerušenou větu jako ptačí pěšinku, větu, která nebude nikdy čtena.

A hle, znenadání, slétajíc s těžké haluze, prostírá se straka na sněhu, s křídly široko rozevřenými jako smuteční list.

NOC LISTOPADOVÁ

Hle veliké převraty podzimní a tisíckrát opakována ječivými troubami listopadové noci, známá — neznámá obecná výzva k opuštění tohoto světa. Vesnický krámk se z toho osyká za svým pohaslým výkladem a škola se zuby nehty zarývá do země, nejsouc jista, že zítra ještě uvítá své dupavé stádečko; zdaliž se i lejstra pana starosty rozlétnou a pomíchají s vyděšeným davem posledního listí svůj protokolový prach a svůj zápach kostí z márnice? Lidé zastřeli svá ubohá

světla a svět je naplněn tmou Boží. Čas ubíhá jako řeka za povodně, vleka cáry hodin urvané kostelu v dálkách ztracenému a v záblescích, tu a tam pestrý obrázek, uzmutý z roztrhané knihy dětství: zářivý kruh lampy na bílém ubruse, drahou tvář, jež se stala podivnou a vzdálenou v přísvitu krbu plného předzvěstí, zahradu bzučící květinami. Potom je vše smyto a noc, jako mořský netvor, vypouští svůj sepiový chobot na naši minulost. Vítr fičí vždy dravěji a v rozvráceném nebi se dvě roční doby chytly do křížku, chrlí na sebe kletby — daleká vrata čítají rány — a občas se holými větvemi mihnou tasené meče . . . Nebo je to luna číhající v oblacích, jež znenadání obrací svou zastřenou svítlnu na prchající zástup v sebe zapletených oblud? Leč by ozařovala svou prorockou nahotou nějaké zlověstné pobřeží s obládky a vraky, jež nemají jména? Ale halí se do závoje a hle, křepčení šílených stínů, provázené přidušeným tam-tamem, se mihá promítnuto na plátně nebes.

Ty pak, ubohá duše bludná a ohrožená, zavěšená na zmítaných větvích, přitisklá k bijícím dveřím, zamotaná do šedivé kštice mraků, ty se odvráť od té noční oblohy, zlověstného zrcadla, do něhož zapadá chvíle jako kámen do hrobu, a zadívej se, chvějíc se úzkostí a láskou, na zdi smyté a bělavé jako pohled slepcův, do černého křížku, který se nehýbe!

Suzanne Renaud

TAŠKÁŘI

Jednou v neděli, po úmluvě s přítelem, odešel Nicola na garignanský most. Načmáral na kamenné obrubě spoustu tajemných klikyháků, rozvinul klubko červené šňůry a s jedním koncem běžel po mostě směrem k Sarzanu, zatím co jeho přítel chvátal s druhým koncem ke garignanskému kostelu. — Zvědavci se počali zastavovati.

„Copak to bude?“

„Hm!“

Nicola zůstal stát na místě, odkud pro zakřivení mostu nebylo přítele již vidět, a začal červenou šňůru zvedat, spouštět, natahovat, povolovat, poznamenáváje na zeď občas křížky a číslice. Brzy se kolem něho natlačil hlouček lidí.

„Co to budou dělat?“

„Kdo se v tom, prosím vás, vyzná!“

„Snad chtějí narovnat most?“

„A to je možné!“

Ale Nicola mlčel. Jenom občas trhl netrpě-

livě šňůrou a zabručel: „Co tam, k čertu, ten člověk dělá? ... no tak výš ... výš ... ničemmu nerozumí ... k sakr ...“

Pak mrkl kolem a spatřiv staršího pána, který jeho práci pozoroval s otevřenými ústy, řekl mu:

„Pane, byl byste tak laskav a podržel na chvíli tuhle šňůru? Můj kamarád si spletl místo, musím za ním ...“

„Ale ovšem! Jakpak ne!“ a obstarší pán chytil šňůru všecek hrdý, že se může zúčastnit tak důležitého podniku.

„Mám ji držet vysoko nebo nízko?“

„Vysoko! Vysoko!“

A Nikola přeběhl rychle most a zmizel. — Na druhé straně zahrál přítel s jiným pánem tutéž scénu, a tak dva neznámí, aniž věděli nač a proč, stáli trpělivě, každý na jednom konci mostu, uprostřed kroužku zvědavců a čumilů. Stáli tam, natahující vysoko a s velikou důležitostí červenou šňůru ...

Kdosi se zeptal: „Ale, co to tu dělají?“

Páni povýšeně a tajemně odpovídali: „Vládní záležitost.“

Hermann z Fritzlaru

Hermann von Fritzlar, mystik 14. století; jakého stavu byl a jak vůbec žil, jest velmi málo známo. Toliko jest jisto, že Fritzlar byl jeho rodištěm, že mnoho putoval po německu, Itálii a Španělsku, a že navštívil hroby všech svatých Apoštolů, vyjma hrob sv. Tomáše, který jest pohřben v Indii, a svatého Jana, který s tělem i duší byl vzat do nebe. Poněvadž němečtí mystikové 14. století většinou byli z řádu dominikánského, soudí někteří, že byl dominikánem. Jiní však mají ho za františkána, neboť oplývá chválami na svatého Františka z Assisi a jeho řád; ale ani dominikáni, ani františkáni neuvádějí ho ve svých řádových seznamech jako bratra a spisovatele; též by byl nemohl tolik svobodných cest vykonati, kdyby příslušel určitému řádu; v jeho životech svatých jsou rozptýleny zajímavé poznámky z cest, ale nikde ani zmínky o nějakých stycích s lidmi řádovými, sobě též nikdy přívlastek bratra nedává, a ke všemu svou knihu dává si napsati písaři na vlastní útraty, což by byl nemohl jako chudý řádový bratr. Podle všeho nebyl to ani řeholník, ani kněz světský, nýbrž vzdělaný laik, který se rozhodl své bo-

haté duchovní zkušenosti i jiným učiniti přístupnými. Bohužel zachoval se z jeho spisů jen jeden, »Životy Svatých«, psané řečí německou. Jiné jeho dílo, též německy psané, »Blume der Schauung« (Květ nazírání), dosud není nalezeno. Skvělou kytici svých znamenitých »Životů Svatých« uvil Hermann z kázání, jež na různých místech slyšel, květy k ní sposbíral z mnohých knih theologických a asketických mistrů, z bible a spisů svatých Otců, z legend o svatých a z bohaté pokladnice svých zkušeností, jichž nabyl na cestách a doplnil z vlastního duchovního života. Především obsahuje živety příslušných svatých na 86 dní církevního roku, z nichž přichází několik na každý měsíc, a pak vložky pro slavnosti Páně a panenské Bohomateře. Fakta dějinná jsou čerpána z pravých pramenů; mezi nimi více méně propletají se mythické příkrasy; některé kusy ve svém poutavém rouchu německém a svou nábožnou dětinností, pokorou a hloubkou až okouzlují, a vedle mnohých kapucinád pozdější doby vyjímají se jako středověké kathedrály a jejich votivní obrazy. Často jsou do legend vsazeny ethické, praktické, asketické, theologické a filosofické otázky a odpovědi, vysvětlení a poznámky, námit-

ky z rozumu a jejich řešení, výklady Písma a Otců církevních, ale též církevní obyčeje, takže se v nich zračí skvěle duchovní vzdělání Hermannovo a cítění jeho doby. Setkáme se zde se vznešenou spekulací i s prostinkou dětinností, s hlubokými a jasnými myšlenkami, jasnými a přesvědčivými pojmy, definicemi a důkazy. Víra, rozum, umění a věda podávají si zde ruce; nejčistší ideály opravdových ctností, vpravdě katolická moudrá askese bez slepé a temné pocitové upřílišenosti zračí se v každé řádce. Nauka, morálka, styl, jsou vespolek v celém díle velmi úměrny. Kde nedefinuje Církev, ani on nedefinuje (Neposkvrněné Početí, Nanebevzetí, Všech Věrných Dušiček), ale vždy s Církví slaví, rozeznáváje dobře mezi povinností a dokonalostí. Ke skvostnému obsahu druží se věrně neobyčejně poutavá, jemně propracovaná a naivní forma; řeč se podobá průzračnému, klidnému, nebeský blankyt zrcadlicímu potoku, libé obrazy často jí dodávají vysokého půvabu; pozdější styl z doby reformace zůstává velmi pozadu za tímto skvostem středověké »národní« tvorby. (Podle Schrödl.)

STRACH U PTÁKŮ

Čteme často v zoologických dílech, sepsaných od uveřejnění Darwinova *Původu druhů*, že ptáci se bojí pudově člověka; ale jediným pravděpodobným důvodem — všechno ostatní jest pouhou domněnkou — jímž se hájí tato these, jestiž to, že ptáci pustých ostrovů nejeví zprvu žádného strachu před člověkem, ale jakmile objevili, jak tento nový soused jest nebezpečný, divočí a jejich mláďata už takovými rostou. Takto se jistí, že osvojený zvyk u prvních stal se dědičným u druhých — nebo, v každém případě, že se na konec dědičným stane. Pudy, jež jsou poskrovnu ať v kterémkoliv druhu, a jež trvají virtuálně provždy, nejsou, to třeba předpokládati, nabývány se snadností tak neobyčejnou.

Ptáci stávají se bázlivými, když je pronásledujeme, a mláďata, i když nejsou obtěžována, naučí se strachu od svých rodičů a od jiných dospělých, jež navštěvují. Nalezl jsem ptáky malé postavy bázlivějšími v místech pustých, kde lidská podoba byla jim zcela neznáma, než v krajích velmi lidnatých. Velcí ptáci jsou obecně bázlivější než malí, ačkoliv člověku civilisova-

nému, myslím takového, jenž používá pušky, zdají se ku podivu domácími, v místech, kde nebyli nikdy střeleni. Často jsem se přiblížil k hejnu plameňáků, aniž mohli pojmouti co v podezření. Musím arci podotknouti, že se to dalo, když byli ve vodě nebo na protějším břehu řeky. Nemajíce zkušenosti palných zbraní, mysleli se v bezpečí, když široká klidná vodní hladina je dělila od bytosti, která se k nim blížila. Na pevné zemi nedopouštěli, aby se k nim člověk tolik přiblížil. V Anglii vrabci jsou mnohem ochotnější než ti, jež jsem pozoroval v místech pustých, kde vidí zřídka kdy lidskou bytost. Přece však mladí vrabci jsou v Anglii mnohem méně bázlivi než dospělí, jak každý může si sám zjistiti. Loňského léta, když jsem bydlel blízko Kew Gardens, pozoroval jsem hodně vrabce, jichž jsem jistě padesát živil se svého okna. Házel jsem jim drobty a zrní na střechu níže položenou, a mohl jsem pozorovati, že mladí, jakmile začali lítati, byli vždy přiváděni na toto místo svými rodiči, a že po dvou nebo třech návštěvách přilétali tam sami od sebe. V těchto chvílích odvažovali se až ke mně, tak málo nedůvěřivá jako kuřata. Leč dospělí, jsouce neskonale méně bázlivi než ptáci jiných druhů, jevili se krajně podezřívavými. Zmocňovali se kousku chleba a hbitě odlétali; nebo, když zůstali, poskakovali velmi nepokojni, natahující krk,

aby mne pozorovali, a tolik se vrtěli a hlavičkami kroutili, vyražejíce poplašné pipání a tikání, že nebylo ani jinak možno než že sdíleli svůj strach mladým. Tito se pak učili s úžasnou rychlostí; jejich nedůvěra rostla den ze dne, a na konci jednoho týdne sotva bylo lze jejich chování od starých rozeznati. Jest jasno, že u těchto drobných ptáčat strach z člověka jest cit přidružený, a že kdyby mu nebyli naučeni, znepekovovali by se tak málo jeho přítomností jako kuň, ovce nebo kráva. Co však se děje u druhů větších, jichž se používá jako potravin, a kteří mají zkušenost delší a smutnější o zhoubné moci člověkově?

Nandu nebo jihoamerický pštros, jak nám praví filosofi, existuje na zemi od nejzazšího pravěku. Jeho veliká postava, nemožnost, aby uletěl pronásledovateli, jeho výbornost jakožto živočicha jedlého zvláště pro divochy, kteří dávají přednost masu tučnému silně páchnoucímu, byl jistě člověkem soustavně stíhán tak dlouho, nebo i více, než kterýkoliv jiný pták, existující ještě na globu. Kdyby bylo pravda, že strach před člověkem stává se u ptáků dědičným, tento pud jistě by zanechával stopy v tomto druhu. Nuže, mně se nepodařilo objeviti ani krapet tohoto dědičného strachu, a přece jsem pozoroval přes dvacet mladých nanduů v zajetí, chycených dříve, než jejich rodiče je mohli po-

učiti o nebezpečnostech, jichž se měli strachovat. Sám jsem jich vychoval celé jedno hnízdo, zpochytaných, když se rozbíhali do světa. Co se týká potravy, byli skoro, nebo snad dokonale neodvislí, věnujíce větší díl svého času lapání much, kobylek a jiných hmyzů s podivuhodnou obratností; nevěděli však naprosto nic o nebezpečnostech, jež obklopují mladého nandua. Všude za mnou chodili, jakobych byl jejich otcem, a když jsem napodobil výstražný křik — drsné, rašplovité zařinčení — jímž ržají dospělí ve chvílích nebezpečí, vrhali se ke mně, zachvácení nejhlubší hrůzou, ač žádné zvíře nebylo na dohled, a schoulivše se mi k nohám, snažili se skrýti zastrkujíce hlavy a své dlouhé krky do nohavic mých kalhot. Jestliže jsem oblékal někoho bíle nebo žlutě více dní po sobě jdoucích a poplašně jsem zakřikl pokaždé, když se ukázal ptákům, nepochybuji nikterak, že by si byli brzy neosvojili zvyk utíkat před ním s hrůzou aniž by bylo třeba vyraziti poplašný křik, a že by byli uchovali celý svůj život strach z osob, oděných bíle nebo žlutě.

Neuplynulo ani dvacet let od doby, co se začali v la Plata a v Patagonii střílet nandua; před tím je honili na koni chytajíce je živé pomocí boleadorů. Pohled na jezdce je ihned vyplašil k útěku, kdežto chodec se mohl přiblížiti otevřeně na dobrý dostřel; a přece strach, jež mají ti-

to ptáci z jezdce, datuje se toliko od dvou set let — což jest doba velmi krátká, uvážíme-li, že před tím, než Indián si osvojil koně nápodobě tím své dobyvatele, honil soustavně nandu po věky jen pěšky. Nandu přetvořil své zvyky, když je přetvořil lovec, a dnes, když *Estanciero* zakázal lov pštrosů na svých pozemcích, po málo letech ptáci ti, zcela zůstávající divocí, pozbývají všeho strachu a stávají se tak krotkými jako zvířata domácí. Poznal jsem v estanciích staré samce špatné povahy, kteří se stávali nesnesitelní. Útočili na každou osobnost, ať pěší, ať na koni, která se jim ukázala na dosah. Pud, zakotvený v celkovém rodu, nemohl se ztratiti tak snadno v osamělých estanciích, kde ptáci jsou chráněni půl tuctu let.

Myslím, že tabon lesní (*Cathetus lathamii* Lath.) čili krocan křovák, jistě činí vyjímku z pravidla, jež řídí ostatní ptáky v tom, o čem právě v této chvíli hovořím; vskutku, tento abnormální tvor zahrabává vejce do hnízdního kopečku, který staví samec, pak je opouští a již se o ně nestará. Když mládě jest vyvinuto, zničí nohama rakev, v níž je samice pohřbila, a vylezajíc na slunce, zúčastňuje se radostí a bolesti života neodvislého, a to od svého nejútlejšího mládí — možno-li tak říci o tvorů, který přichází na svět v plném držení moudrosti starých, s nimiž nikdy dětství nepoznal. Svědčí o tom po-

zorování p. Bartletta v zoologických zahradách: mláďata se vůbec ni v nejmenším nestarají o to, jak to dělají dospělí; od okamžiku, kdy vyjdou ze země, žijí »svým vlastním životem« v úplné neodvislosti. Ba i to si sama vymyslí, že v noci každé zvlášť vyleze si na strom a tam odděleně hřadují. Přece však nejsem si jist, že by tato pozorování byla rozhodující, neboť jest jisto, že zajetí velmi přeměňuje pudy jistých druhů. Je tedy možno, že ve stavu přírodním dospělí přec jen na začátku mláďata zaučují, majíce zvláštní dorozumívací křik, určený k tomu, aby oznamovali nebezpečí, jichž se třeba vystříhati. Ne-ní-li tomu tak, tu jistě mladý tabon utíká a se skrývá s pudových strachem před každou živou bytostí, která se k němu přiblíží. Co mne se týká, jest mi neskadno věřiti, že má poznání, neodvislé od zkušenosti, různých obyčejů člověka a Kanguru, a že rozezná na první pohled mezi zvířaty, jež jsou mu nebezpečna a těmi, kterých se báti nemusí. Tato věc tak zajímavá nebude asi nikdy vysvětlena, neboť na neštěstí Australčané, přičiňují se s největší horlivostí o to, aby vyhubili svého nejpodivuhodnějšího ptáka, živíce se jeho bídným masem; a nemají ani omluvy kmene Maoris, když tito vyvraždili moa, protože nemohou popřít, že by neměli dosti králíků a skopců k ukojení hladu a choutek. Že by ptáci se báli jistých svých nepřátel a že

by je poznávali pudem, toť otázka mnohem pozoruhodnější. Druhy, jež běhají spontanně po zemi, jakmile opustí skořápku, vědí, jaké jsou potraviny, jež mohou žráti a vůbec se nedotknou toho, co by jim mohlo škoditi. Mají všichni mladí ptáci jistý pud téhož řádu, jenž by jim dovolil poznati jejich nepřátele? Darwin praví: »Strach před zvláštním nepřítelem jest jistě vlastnost pudová, jak můžeme zjistiti u ptáků, kteří hnízdí.« Tady zdá se člověk býti řaděn do počtu nepřátel, jichž se bojí pudově. Jinde též Darwin praví: »Mladá kuřata pozbyla úplně zvykem známý strach psa a kočky, jenž byl u nich na počátku asi pudový.« Mé osobní pozorování dospívají k závěrku opačnému; a mohu směle říci, že jsem míval zvlášť vhodné příležitosti, jedinečné, abych mohl studovati mravy mladých ptáků.

Na zvířata všech tříd, stará i mladá, padá instinktivní strach před každým předmětem neznámým, který se k nim přibližuje. Kus novin, unášený větrem, jest pro mladého nezkušeného ptáka tak značným předmětem hrůzy jako krahujec, který se nad ním vznáší nesa mu smrt ve svých pařátech. U ptáků, neschopných ještě létati bývají přece zajímavé výjimky; tak se stává, že mladé sovy a holoubata upadají spíše do hněvu než do strachu; nadýmají se, vydávají durdivé zvuky, klapou zobákem a klovajíc ve-

třelce. Jiní ptáci se hrouží do svých hnízd nebo se přikrčují k zemi; u nich strach jest zřejmě úměrný s náhlostí, s níž se jim ukáže zvíře nebo nezvyklý předmět; ale přiblíží-li se jim jejich nejúhlavnější nepřítel zvolna a obezřele, jak to činí hadové — a hadové jistě jsou pradávnými nepřátely pro ptáky — nejeví žádného strachu, ba ani nic nepodezřívají, když nepřítel jest patrný a již připraven k výpadu. To se děje, rozumí se samo sebou, když otec nebo matka nedají výstrahu. Toto gesto stáhnutí se do hnízda a v jistých případech skrývání se před předmětem, jenž se rychle blíží, vyznačuje »plachost« (divokost) u mladých ptáků, která podle Darwina jest větší u druhů divokých než u ptáků domácích. Mluvil jsem již o krajní domáckosti mladého nandu; stejně jsem pozoroval mladé tina-mu (stepní kur americký), kulíky, vodní slípky, vyseděné domácí drůbeží a shledal jsem je tak neschopné rozeznati přítele od nepřítele jako mladé ptáky domácí. Jediný rozdíl, jež možno pozorovati mezi mláďaty druhů divokých a mláďaty druhů domácích, je ten, že první jsou obecně mnohem ostražitější a čilejší než druzí. Ale jest mnoho výjimek; a jestliže tato živost a tato čilost ustavují to, čemu se říká »divokost«, tu mláďata jistých ptáků divokých — nandu, kamiši, atd. — jsou ve skutečnosti ochočenější než naše kuřata a kachňátka nově vylíhlá.

Vraťme se k reakcím (odezvám), jež zjišťujeme u ptáčat ještě v hnízdě; když jsou velmi mladá a dříve než jejich výchova byla vážně podniknuta, přiblížíme-li se k nim a mírně se jich dotýkáme, otvírají zobák a berou tak ráda potravu z ruky člověkovy, jako ze zobáku svých rodičů. Ale když je takto krmíme, zarazí ihned svůj hladový křik, zavrou naráz své natažené a zející zobáky a přitisknou se k dnu hnízda všechna zděšena, když staří zakřiknou k výstraze. Ba tento strach, způsobený výstrahou rodičů, začíná se projevovati dříve než mláďata se vylihnu — a má pozorování v tomto smyslu odnášejí se na mnohé druhy, náležející třem od sebe velmi vzdáleným řádům. Když malý vězeň klove do své skořápky a slabě pípá, jakoby prosil, aby ho nechali vyjít, stačí, aby zavzněl poplašný křik starých: ihned klování a pípání přestane. Ptačátko zůstane pak dlouho mlčky ve skořápce, alespoň až mu starý odlišným křikem dá na jevo, že nebezpečí minulo. Nový důkaz, že ptáče nemá žádného poznání svých nahodilých nepřátel, nalézáme v překvapujícím kontrastu, který zjišťujeme na zvycích mláďat příživníků a vlastních mláďatech ve hnízdě a potom, když je opustila, když jsou ještě neschopna zcela sama se živiti. Neměl jsem příležitost pozorovati mravy mladé kukačky v Anglii v tom, co se týká této zvláštnosti, a nevím, zda

jiní pozorovatelé věnovali tomu nějakou pozornost, ale znám dobře mravy příživnického špačka, nebo klubáka (*Buphagus*) Jižní Ameriky. Výstražný křik starých pěstounů, do jejichž hnízda bylo cizí vejce snešeno, nepůsobí pražádným účinkem na mladého špačka. Až do doby, než jsou schopni létat, tito ptáčci požírají rádi červy, kteří jsou jim podáváni rukou člověkovou, i když staří poletují kolem nich vyrazejíce svůj výstražný křik a když vlastní mláďata těchto starých, když příživník je nechal v hnízdě, přikrčují se na spodek hnízda, chvějíce se největší hrůzou. Když pak špaček opustil hnízdo, zůstává ještě tupě a hloupě důvěrný, a vícekrát jsem je viděl, jak se nechali unést luňákem, kdežto kdyby byli pochopili výstražný křik starých, jichž pohostinství bezděčně přijímali, byli by se utekli do křoví nebo do trávy, a byli by unikli smrti. Ale jakmile tito mladí špačci jsou schopni sami se opatřit a když začnou navštěvovati příbuzné svého druhu, jejich mravy se pozměňují a stávají se tak nedůvěřivými a divokými jako ostatní.

O této věci — pozdějším totiž období, v němž ptáče parazitní nabývá strachu před člověkem — jenž se vztahuje i na celek předmětu, který tady projednávám, připojím několik pozorování, jež jsem mohl učiniti na hřivnáči, vyseděném a vyciňovaném holubem u mne doma v pam-

pách. Holubi mají zvyk dělati svá hnízda ve velkém stromě *ombú*, jenž rostl blízko holubníka. Hřivnáč druhu nejjobecnějšího, *Zenaida maculata*, o třetinu menší než holub domácí, snesl náhodou vejce do těchto hnízd. Vejce bylo vyseďeno a hřivnáček vychován svými pěstouny (rodiči adoptivními). Když byl schopen létat, byl dán do holubníka, kde jsem jej mohl zblízka pozorovati. Bylo zřejmo, že tento nalezenec, ač byl pořád mezi holuby, nezúčastnil se a nikdy by se byl nezúčastnil družení houfování s holuby; naprosto se nepřizpůsoboval jejich dováděným zábavám a laškování. Když se k němu přiblížil samec se svým okázalým dvořením, neobyčejnými posuřky a hrdelním hlubokým vrkáním, hřivnáč vztekle po něm kloval zobákem a zahnal nežádoucího milovníka, ať byl sebe hrubší. Obyčejně hřadoval opodál odděleně, třicet centimetrů od svých druhů z mládí. Tento hřivnáč byl sameček; ostatní samci, jejichž pohlavní pud prostopášným domácím živoučem byl otupen až tak, že nerozeznávali předmět své vášně, vůbec nevěděli nic o jeho pohlaví, a že náležel druhu odlišnému. Nuže, událo se toto: moji holubi, jež nejsouce nikdy krmení, museli si hledati svou potravu po okolí v nivách jako ptáci divocí, neukazovali se tak zdomácnělí jako holubi v Anglii. Odlétali, když se jim někdo přiblížil na dva nebo na tři metry, a jen se stra-

chem se přibližovali, nebo vůbec na to nešli, když se jim házelo zrní. Samo sebou se rozumí, že mladí nikdy neopomenuli následovati staré v nedůvěře, jakmile byli schopni létat a připojiti se k druhým. Ale zenaida adoptovaná nevěděla o tom, co znamenal ruch a křik, všecken ten poplach, jež u nich vyvolával blížící se člověk a protože neviděl nikdy někoho z vlastního druhu, nenaučil se téže nedůvěře. Naopak, byl dokonale ochočen, ačkoliv se narodil z rodičů divokých, a nejevil o nic více neklidu před člověkem jako před koněm. Celou zimu pobyl ve společnosti holubů, sháněje denně s nimi potravu a vraceje se s nimi do holubníku; ale jakmile se přiblížilo jaro, křehké pouto, jež je s nimi spojovalo, začalo se uvolňovati; jejich společnost stávala se mu méně a méně sympatickou a oddával se životu samotářskému, ač proto ještě nehřadoval na stromech. Přiblížil se k domu a rád pobýval na střeše, tam i nocoval. Strážka ta byla nad hlavním vchodem, příkrývala sloupový portik, opletený potměchutí. Tam sedával mnoho hodin denně, aniž se staral o lidi, kteří stále tudy vcházeli a vycházeli; a když udeřila vedra, nafukoval vole a po celé hodiny smutně vrkal, což domácí lidi velmi bavilo. Není pochybnosti o tom, že se nejlépe o ptáčích poučíme, když pozorujeme jejich mravy v hnízdě, a když se z něho vyvádějí; staří už mno-

ho k tomu nepřidají, neboť jejich zvyky mají již kolejnice vyježděné; a mladí i staří mne utvrzují ve víře, že strach před zvláštními nepřátely jest skoro ve všech případech — nepůjdu až tak daleko, abych řekl ve *všech* případech — výsledkem zkušenosti a tradice.

Sokolovití jsou nejzuřivějšími nepřáteli ptactva drobného; a jest zajímavo pozorovati, jak druhy, jež pronásledují, zdají se schopnými odhadnouti škodlivou moc různých dravců, a jak nepokoj, který projevují, jest poměrný rozsahu nebezpečí, jehož jest se jim od nich obávati. Jistí sokolovití neútočí nikdy na ptáky, jiní jen při příležitosti; jiní ještě vrhají se jen na mladé a slabé. Abychom nemluvili než o oblasti La Plata, kde já pozoroval sokolovité, od Milvago chimango — který požírá zvláště mršinu — až k sokolu stěhovavému, pravé to zhoubě ptactva, existuje velká rozličnost loupeživých zvyků, a možno nalézti všechny stupně odvahy; přece však ke všem těmto dravcům různě se chovají druhy, na něž jsou schopni útočiti; netěží než z toho stupně vážnosti a bázně, k němuž jim dávají právo jejich síla a jejich odvaha, nic více. Tolik bystrozraku a důvtípu může se zdáti pravdě nepodobným tomu, kdo není obeznámen s mravy ptáků žijících na divoko; nemyslím, že by byli schopni tolikeré chytrosti, kdyby strach, který projevují, pocházel z pudu nebo ze zvyků

dědičných. Omyly, jež by vyplývaly z takového pudu, neměly by konce, a v krajích, kde sokolů jest hojnost, většina ptáků by se nalézala v stavu ustavičného nepokoje. Když se v pampách objeví sokol chimango, který u srovnání s jinými jest poměrně neviňátko, nevzbuzuje nejmenšího poplachu mezi ptáky drobnými. A přece na vzdálenost podobá se velmi sokolu stěhovavému, a ostatně útočí rád na ptáky mladé, nemocné a raněné; ostatní vědí, že není, proč by se ho tak příliš báli. Když se z čista jasna ukáže, hbitě přelétaje přes hájky, dvorce nebo křovinaté houštinky, stává se, že bývá považován za nepřítele nebezpečnějšího; tu nastává nepatrný rozruch; někteří ptáci se plaší, ale po dvou nebo třech vteřinách, když poznali svůj omyl, ustálí se do předešlé pokojnosti, hledí si svého a již mu nevěnují žádnou pozornost: jakoby opovrhovali dravcem, který se živí mršinou. Já sám často jsem se zmýlil a považoval jsem jestřába pilicha popelavého (*Circus cinereus*) za chimanga, v době, kdy jeho peří jest hnědé a nerozpoznal jsem svůj omyl, až jsem zpozoroval poplach v ptačí drobotině. Tento jestřáb, jakož i *Circus macropterus*, živí se z části drobným ptactvem, jež chytá na zemi nebo v letu. Když dravec se objeví plouže se zvolným letem nad zemí, probudí všude víry poplachu, ptáčátka křičí hrůzou nebo piščí pobláz-

něna a zalézají do trávy nebo do křoví: ale poplach se nešíří; utišuje se, jakmile lupič se vzdá. Větší strach jest z kání (*Buteo* a *Urubitinga*) a nepokoj z nich jest trvalejší. Nuže, tito dravci pohubí mnohem více ptáků než *Strigiceps* (zmíněný již jestřáb blízký sokolu pochopu).

Jiný zajímavý příklad: luňák *Rosthramus sociabilis*. Tento »orlovitý« sídí v létě v močálech La Platy, kde hnízdí, a ptáci si ho vůbec nevšímají, neboť se živí výlučně vodními hlemýždi (*Ampullaria*). Ale když zavítá do lesů, sadů nebo plantáží, aby tam hřadoval v době svého stěhování, jakmile se tam objeví, působí tolik neklidu, jako pravá káně, již se velmi podobá. Ptáci lesů, nezvyklí viděti ho, neznají jeho lupičského obyčeje dost všedního a podle toho se chovají. Kdyby věděli, že se spokojuje jen tím, co leze! Dodám ještě, že ptáci La Platy bojí se sokola *elaniona*, jenž se podobá luňáku bílému, méně než ostatních luňáků, a myslím, že jeho zvláštní podobnost s rackem obecným, bydlícím u nás v Jižní Americe, co do postavy, peří bílého jako sníh a letu, klame většinu druhů a uspává jejich nedůvěru.

Sokol stěhovavý jest obecný v La Plata, ačkoliv, což jest dosti zajímavé, žádné dílo o fauně letavců této krajiny, vydaných před 1888, vůbec o něm zmínky nečiní. Předěšení, jež způsobuje jeho přítomnost mezi ptáky, jest neskona-

le větší než strach, způsobený ať kterýmkoliv jiným dravcem, o nichž jsem se zmínil. Nuže, jest bez jakékoliv pochyby pravým postrachem ptactva, protože se jím výhradně živí. Obyčejně se spokojuje tím, že obere maso s hlavy a krku a ostatek zůstává šakalovi svého druhu, káňákovi mrchožravé. Když se náš Stěhovavec objeví, táhna přímou linií v značné výšce, všichni ptáci, pokud jsem sám pozoroval, jeví nejhlubší úzkost. Všichni, od nejmenších až k největším, takové kachny, ibisové a dytíkové, začnou poletovati klikatě ve vzduchu, jakoby byli ztratili rozum. Když sokol zmizel s oblohy, a když vlna děsu, již vzbouřil jeho let, se utišila, ptáci jistou dobu zůstávají neklidni, z čehož patrno, jak silné bylo jejich vzrušení. Neboť obecně strach způsobuje velmi pomíjející účinek u zvířat.

Dříve než s tímto předmětem skončím, musím se zmíniti o jiném dravci, jenž sám je též pravým sokolem, jenž se však liší od sokola stěhovavého v tom, že navštěvuje výlučně bažiny. Jeho postava jest o třetinu nižší než postava stěhovavého samce, jemuž se podobá svými křídly a svým letem, který jest ostatně mnohem hbitější. Peří jest stejnoměrně temně šedé. Na neštěstí, ačkoliv jsem ho pozoroval aspoň stokrát, nikdy se mi nepodařilo, abych si nějakou ukázkou opatřil a nevidím, že se po-

dobá některému sokolu americkému, který by již byl popsán; takže pro tu chvíli zůstává bez jména. Soudě toliko podle účinku, způsobného zjevením se tohoto sokola, jest jistě odvážnější a strašnější než jeho větší příbuzný, náš stěhovavec. Lítá velmi vysoko a spouští se často svisle kolmo s neobyčejnou rychlostí, působě svými křídly zvuk loveckého rohu tónu velmi hlubokého. Tento zvuk vydává po libosti, jest však méně užitečný dravci než ptákům, jež pronásleduje. Třeba věřiti, že si může dovoliti tuto okázalost, opovrhuje mocností letu svých obětí; často jsem se nad tím zamýšlel a zdálo se mi, že podívaná na zděšení, jež šíří mezi nimi tento dutý troubivý zvuk, působí mu krutou, tyranskou rozkoš; snad je to jen můj domysl, ale jest vůbec známo, že jistí sokoli pronásledují ptactvo jen pro své potěšení i tehdy, když neslídí po potravě. Podle Bairda byl viděn stěhovavec, an uchvacuje ptáky, aby je zabíjel a pak je pouští z pařátů a nechává je ležeti. Známo, že velký počet kočkovitých šelem má týž zvyk; jenomže prodlužují svou rozkoš oddávající se krutosti ještě rafinovanější a methodičtější. Jakmile objeví se náhle vysoko na obloze dravec tohoto druhu, účinek jest úžasný. Viděl jsem vícekrát všechno obyvatelstvo močálu schvácené panickou hrůzou. Ve svém zděšení přestalo ptactvo bahen náhle znepokojevati se

všemi ostatními nebezpečími. Za těchto okolností neopomenul jsem nikdy pozdvihnouti očí, jsa předem přesvědčen, že uvidím smrt v ostře hrotitých křídlech, zavěšených v nebi. Všichni ptáci právě v letu spouštějí se střemhlav do rákosí nebo do vody, jakoby byli zasaženi olovem lovcovým; kachny, vzdálené od břehu, natahují vodorovně krk a spějí jako by byly raněny k nejbližšímu útulku; žádný pták se neodvažuje vzletěti, aby kroužili kolem lupiče, jak to často dělají kolem jiných sokolovitých. A pokaždé, když se sokol spouští níže, jakoby se strojí vrhnouti na svou kořist, křik hrůzy ozve se v ptactvu, křik vyjadřující děs tak nákažlivý, že se šíří rychle po celém povrchu močálu, jakoby po něm přešel závan větru, kvílícího v rákosí. Pokud se sokol vznáší stále asi čtyřicet metrů vysoko, stroje se v přestávkách spustiti, tu report a šum, působený sty individuálních křiků, stoupá a klesá, a ve chvíli, kdy dravec se spouští níže než obyčejně, přetvořuje se v nářek úzkosti.

Když jsem jezdíval koňmo v území močalovitém, přihodilo se mi, že jeden z těchto sokolů přilétal a vznášel se nad mou hlavou ve výšce patnácti až dvaceti metrů. Snad tito dravci osvojili si zvyk sledovati jezdce, aby se vrhali na ptáky jím vyplašené. Můj kůň jednoho dne přešel přes párek sluk, jež se přikrčily, postra-

šené, do krátké trávy. Sotva se vzpamatovaly a pozdvihly k vzletu, sokol se vrhl na jednu z nich, zavadiv při přeletu dosti hrubě koncem křídla o mou tvář, a útočil na sluku ve výšce kolem mého koně. Sluka unikla, dostavši se pod otěž a spustivše se na druhou stranu. Na to sokol se vznesl k obloze a vzdálil se.

Shrňme v krátkosti, co jsme zde v jednotlivostech zaznamenali: myslím, že jsem oprávněn souditi, že strach před dravci, jako strach před lidmi vyplývá skoro ve všech případech ze zkušenosti a z tradice. Zdá se mi však přece pravděpodobno, že u jistých druhů, kteří stále žili vysazení útokům, a na nichž si sokoli zvláště rádi pochutnávají, jako třeba kachny, sluky a kulíci, že u takových strach před dravcem může býti nabyt cestou dědičnou. Stejně bych rád věřil, že vrabcům, vlašťovkám dostalo se ho týmž způsobem. Vlašťovky a kolibříci jsou ptáci opravdu zvláštní, těm jest nejméně proč báti se sokolů. Přece však, zatím co kolibříci dovolují si pronásledovati a škádliti káně, jež nepovažují za nebezpečnější než holuby a volavky, vlašťovky projevují všude nejživější strach, jakmile se jim přiblíží pravý sokol, stejně se však bojí i jiných dravců, ač v menším stupni. Říká se, že ostříž evropský napadá někdy vlašťovky v plném letu, ale tento zvyk se zdá vzácný a výjimečný, a já v Jižní Americe nikdy jsem nevi-

děl sokola, jenž by se byl pokoušel pronásledovati vlaštovku. Jest tedy otázka: jak se zrodil tak zbytečný a tak všeobecný strach v národě vlaštovek? Běží tu o nějaké přežití z velmi dávné minulosti — z doby, kdy ani nevím který sokol malé postavy ale velké letecké síly, mravů tak vzdušných jako sama vlaštovka, útočil převážně a se zvláštní zálibou i na vlaštovky?

Z angl. M. D.

REDAKČNÍ ZADINA

(Archů z listopadu a prosince léta Páně 1940).

Tentokrát jdou nám ze všech stran nabídky obrany proti 25tým Šlépějím Jakuba Demla. Kromě toho však také rady, abychom se nedali strhnouti náladou chvíle, jež ponouká k hlučné odvetě, ale abychom se spokojili jen opovržlivým odplivnutím, a pak »jíti pokojně jako vojáci Alexandrovi svou cestou dále«. Uvidíme, co bude třeba udělat.

Odpověď příteli, který mi též podává »pomocnou ruku«, domnívaje se, že jsem v morální tísní pro ty Šlépěje: Ano, četl jsem to; půjčil mi to laskavě p. inž. Staněk z Kasárny. Kněz Jakub Deml, takto nešťastná, smutná i směšná pitvora, div se nenamohl, jak se přičiňoval, aby mne tam hodně »vytmavil«. Ale *věcně*, co možno podnikat proti něčemu, co není než *lež, pomluva a nactiutrhaní*, kde v podání není ani vtipu, ani krapet humorného obveselení, ba ani trochu umělejší stylisace, promíšené květenou dobrých metafor nebo jinak rozvinutý básnický nebo aspoň spisovatelský aparát, — jen to syčení a sýpavé štekání na klidně jdoucího pocestného? Snad tu a tam zřetelnější křiklavosti, jež se zdají ještě »při rozumu«, odбудeme v příštích Zadinách. Ale souvisle to pro-

jednávat nemíníme. Arci, co sám v té věci uděláte, jest na Vaší svobodě a na Vašem umu. Hledat spravedlnost ať v čemkoliv a pro kohokoliv, jest vždy záslužné a vede k Blahoslavenství. Pro sebe potřebuju vždy nějaký *casus*, *studijní casus*, a ten tam nevyškrabete, kdybyste díži té jeho míchaniny až do dřeva dřel. Že bylo možno, jak poznamenáváte, aby se stal u nás² představitelem muflismu, této (podle Flauberta) třetí a poslední epochy historie lidstva, právě kněz, jest zásluhou vartýřů, kteří prostě nedbají a nechávají volně škůdce po Sadu potulovati.

Jiný, básník, jenž »nechce žádné polemiky«, poslal nám několik následujících odstavců, jež jsou věru pozoruhodny a zasluhovaly by samostatného článku; ale náš básník nechce býti jmenován, což chápu. My sami, nemajíce ani trpělivosti, ani příslušného umu, nikdy bychom to tak pěkně nepodali.

I.

ŠLÉPĚJE XXV., vyd. R. Junová v Tasově 1940, mají toto motto ze sv. Jana Klimaka: »Počátek bezhněvnosti je mlčení rtů při pobouření srdce; střed — mlčení myšlenek při lehkém pobouření duše; konec pak nepohnutě tichá hladina při vanutí větrů nečistých.« Kdo přihlédne blíže k jistým místům obsahu těchto Šlápějí, tu zřejmě buď

Deml sesměšňuje motto sv. Jana Klimaka a bere vážně sebe, nebo bere vážně sv. Jana K. a sesměšňuje nehorázně sebe.

II.

DEML: Duch vane kam chce a Milost Boží není vázána . . . na víru a ctnost.

1. »Víra jest *božská ctnost*, v kteréžto křesťan osvícen za pravé má všecko, což Bůh zjevil a čemu velí pravá církev věřiti.«^{*)}

»Víra jest *milost boží*.«^{*)}

Podle Demla tedy:

Milost boží není vázána na Milost boží.

2. »Milost boží není vázána . . .« Mohli bychom jmenovat do nekonečna (ad infinitum), neboť svoboda Ducha je absolut. — do nekonečna. Takto mluvit řečí lidskou je marné a nicotné: toť přelévati moře (nekonečno) na zemi, jak to činil onen blázen v pohádce. Řeč taková nemá smyslu, neboť konec konců chtít zdůraznit svobodu Ducha, omezuje ji, neboť není schopna mušlí svého slova přelíti nespočetné množství moře. Výsledek je nepatrná kaluž na zemi — směšná parodie moře.

---

^{*)} *Biblická Encyklopédie* sestavená od In. Ant. Frencla, doktora bohosloví . . . V Olomouci a Prostějově 1866. Obě these opodstatněny mnohými příklady z Písma pod heslem: Víra. Pro větší důkladnost srov. pod tímtéž heslem výroky sv. Otců: *Patristika* sest. od J. Řeháka.

Takovými kalužemi (rozměňování, mluvení, či lépe tlachání, »ad infinitum«) jsou zamořeny knihy D. To není »dravý proud řeči« jak nám chtějí oklamání kritikové namluvit, (proud = co směřuje od pramene k ústí) ale mrtvé rameno: vítr fouká a zčeřená hladina *zdá* se proudit. (Srovnej jako typ. příklad za mnohé D. předmluvu XXV. Šl.)

3. Podle D. výroku mohlo by se myslit, že člověk zcela bez víry a bez ctnosti, řekněme rovnou »sviňák«, může psát ještě dobré básně atd. Neboť Milost boží není vázána... A kdosi nepoučený mi předhodí na příklad Baudelaira jako typ: zda to nebyl v soukromém životě »nemrava«, »nezna-boh«, »rouhač«? zda tu nepřebývala milost boží v těle nečistém? — A já mu odpovím: v těle nečistém nikoli, ale v duši čisté. Neboť básník v bahně neřesti ponořený, tmou nevěry a rouhačství zasutý, v těle nečistém — píše vždy v *touze* po čistotě, víře a světle a Duch, Milost boží, ozývá se *této* touze, nikoli tělu (soukromému životu). Jen v tomto smyslu možno chápat ono nepochopitelné: Duch vane kam chce.

Tato touha — obsáhle: touha »po ztraceném« (ať už to nazve někdo Rájem či nikoli) — jest věci základní, tvůrčí, u básníka, tělo (nevěra, tma, neřest) jest řečí podřadnou, nám nepochopitelným závažím na vahách Básníka, kdy — čím více klesá — tím více zdvihá duši touhou.

*Když dravý ideál a zora různolící
z tmy vniknou k zemdleným a smutným zhýralcům,
tu divným tajemstvím, jež krutě mstí se snům,
v těch šelmách, sytých už, je vzbuzen Anděl spící.*

*Nám nepřípustná modř, modř oblak duchovních,
před zbitým člověkem, jenž dosud sněním stůně,
jak strž se rozvírá a láká ho jak tůně.*

Tak, drahá Bohyně, ty čistá jako sníh,

*tvůj obraz, jasnější a dražší mně vždy více,
po sprostých orgiích, z nichž zbyl jen prach a dým,
též stále vznáší se před zpitým zrakem mým!*

Svit slunce zakalil svit blikající svíce.

*Tvůj zjev, vždy vítězný, ty skvoucí duše má,
tak slunci věčnému se také vyrovná!*

(Baudelaire Svítání v duši — L'Aube spirituelle — př. Sv. Kadlec.)

Kdo tomu nerozumí (a bývá napořád maten takovými řečmi jako je věta D.) a hřeší na to domnívaje se, že »duch vane kam chce«, stává se směšnou opicí »prokletých básníků«.

4. D. hřeší na absolut. Svobodu Ducha, aby našel důvod pro svou nevázanost. (Srov.: neustálé sebe-obhajování, sebe-odůvodňování.)

Hřeší na onu *nejasnost* božího výroku — či nepochopitelnou skrytou *jasnost* — na onen Úmysl, totiž »aby osvíceni byli jedni a zatemněni druzí«,

v němž však »zřejmost jest taková, že přesahuje anebo aspoň vyrovná se zřejmosti opačné; a tudíž rozhoduje snad jen *žádostivost* a *zlomyslnost* srdce (Pascal: Základy náboženství).

Hřeší osvojováním (vykládáním) věcí tajemných vkládaje jim svůj vlastní hrubý smysl (bera je příliš doslovně, což je právě tak chybné jako bráti je příliš obrazně) jsa příliš tělesný (srov. Fučíkovu studii o Demlovi: »Zjev »robustní«, kdo čteš, rozuměj!) jako Židé, kteří brali vše do slova (»zemí tučnou«) nejsouce schopni vidět duchovní smysl ve slovech božích.

III.

SVRABLAVÝ JAZYK. Nikoli těm, kteří zlehčování bývají, jest se co báti a třásti, nýbrž těm, kteří zlehčují. Aniž oni jsou povinni ospravedlnovat se z toho, co zlého slyšeli, ale ti z toho, co zlého mluvili. A těm hrozí nebezpečenství veškeré.
Sv. Jan Zlatoústý.

PÍ ŠTECHOVÁ CITUJE: »Nechme psů proti měsíci štěkati.« — Zapomíná však citovati dále: »Neboť byť nám tady na cti něco odňali a jako hlavu a bradu našeho dobrého jména oholili: nedbejme; brzyť zas naroste, a ta pomluvačná břitva tak k rozmnožení naší dobré pověsti poslouží, jako vinařský kosíř na vinici, kteráž po obřezání více hroznů nese.
Sv. František Sales.

SAMOCHVÁLA. Kdo miluje toliko slávu svou, nenávidí sobě rovných, mrze se nad tím, že mu jsou rovni; nenávidí níže stojících z bázně, že by se mu jednou vyrovnati mohli; nenávidí výše postavených rmoutě se, že jim není roven.

Sv. Augustin.

IV.

DEML-TRAGEDIANT. Cituji (str. 67-68): Když Alfred Fuchs svým obličejem dělal ty grimasy, tehdy se mi dokonale hnusil...« »... tehdy, když mně svým obličejem představoval ty rozmanité masky, tehdy se mi naprosto odcizoval a přímo hnusil.« »O. Březina neměl rád divadlo...« »Já jednou před P. Kytlicovou a M. Chudobovou představoval Petříka, což byl pacholek u mého přítele, p. auditora J. Ševčíka, a dělal jsem to tak dobře, že se P. K. nahlas smála a slečna Ch. si zakryla oči oběma rukama(!). O. B. jednou řekl: už jen k tomu, aby člověk s člověkem společně jedl, je potřeba někdy heroismu. A při tom se zmínil o práci zubů a dásní a o tom mlaskání. *Ale podle mého ještě horší je, dělat ze sebe Kašpara a svým tělem, svým obličejem, svým hlasem a svými posunky napodobovat blbce a při tom darebáky(!)* Něco takového snese od nás jen ten *Březinovský heroismus(!)*, anebo... bezvýhradná mateřská láska. Láska milenecká stačí na to jen v době líbánek(!!!) Ano, milý Alfrede...«

Ano, milý JAKUBE, dodá ihned každý čtenář, který jednou jen P. Demla spatřil; to, co tu říkáš o A. Fuchsovi, říkáš o sobě. Maluješ portrét A. Fuchse, kterého vůbec neznáme, a přece ten portrét je nám povědomý, ba známý, svým tělem, svým obličejem, svými posunky, je to věru mistrovské dílo (jen promluvit!); je to tvůj — *autoportrét!* Nu ovšem, ty všude maluješ sebe, a říkáš tomu jednou A. Fuchs, jednou Jidáš Durych, jednou Žid Arne Novák, jednou manžel Podpantoflem M. Dvořák, jednou zase pacholek Petřík, jednou Sancho Panza F. Pastor (to jen tak namátkou z autoobrazárny J. Demla). Jenomže, víš, ono je to s těmi jmény jako s nadpisy »surrealistických« obrazů: takový surrealista »promítne svou duši« na plátno a nazve to třeba »Natomnezáleží« a divák ví, že »Natomnezáleží« je umělec sám. Souborné výstavy »Šlépějí« jsou hojně navštěvovány a co hlavně: rozprodávány, a proslýchá se, že státní galerie chystá zakoupit poslední dílo, autoportret *v nadživotní velikosti*, nazvaný: *Eine angesehene Frau*.

Začínám znovu: Tehdy, když jsem byl u J. Demla*) a když — ne A. Fuchs, ale J. Deml — »svým obličejem dělal ty grimasy, tehdy se mi dokonale zhnusil«. Co následuje na této str. 67-68, toť On, ubohý Tragediant. Neboť je tam *víc než*

---

*) Zde nemluvíme „básnický“, na fakta tuto uvedena jsou svědci.

obnažen pod rafinovaně průsvitnou řízou A. Fuchse, víc proto, že se zahaluje odkrývá se, či odkrývá se zahaluje se. A v tom je nestoudnost ženy v přiléhavých plavkách, která se takto obnažuje: kdyby byla nahá, nevábila by tolik, jako takto průsvitně a přilehavě zakrytá. To jest známo z psychologie. »Tehdy se mi až do dna obnažovala všechna prázdnota a jalovost jeho duše« — to neříkám já, cituji zase sebe-výrok Demlův o A. Fuchsovi, v němž se dodává: »Já Vás nechtěl vidět obnaženého. Vy jste podceňoval mou prostotu a mé nervy.« Ne, opravdu, ani já, ani žádný z nás netoužil po tom, vidět J. Demla obnaženého, zvláště ne v letech starších — o tom bylo již v Arších (aby se to rýmovalo), ale on, J. D., má společný rys staropanenské »cudnosti« se »zachovalou dámou v nejlepších letech« (jak čteme často v inserci — neříkám zrovna, že v inserci Šlépějí), vychází s hlubokým výstřihem na duši jako ztracená »Pohádka mládí«, ona Nepochopená (»ó, proč se lidé nemají rádi?« — tu jest ten RÝM: mládí — rádi!!*), která přeceňuje sama sebe, »přeceňuje prostotu a nervy« kolemjdoucích. Nic ve zlém! — Kromě »obstarožního pána, také — v nejlepších letech«, nikoho už nenachytá na milostné dostaveníčko, ale interes tu je a jaký: P. Kytlicová se nahlas směje a slečna Chudobová si

---

*) Z D. básně: Tři jezdci.

zakrývá oči oběma rukama a jenom ten březinovský heroismus něco takového snese trpně bez vnějšího projevu, protože ten nemá rád divadlo. Však také sama »Pohádka mládí« už to ví — že tatam je »láska milenecká« — a proto si dává inserát — tentokráte nezakrytě do Šlépějí — pod značkou:

bezvýhradná mateřská láska.

A teď už vážně: Když nám J. Deml napodoboval »svým tělem, svým obličejem, svým hlasem a svými posunky« třeba Arne Nováka nebo M. Dvořáka, »tehdy se nám dokonale zhnusil.« Když nám pomlouval, on kněz, tasovského kněze a když (jako v divadle!) pomluvený kněz najednou vstoupil*) — řeklo by se divadelnický »vystoupil« — do D. domu a byl obratem celé D. bytosti srdečně (!) přivítán a pohoštěn rozplývajícím se Demlem, tehdy diváci to snášeli, jedni s březinovským heroismem, jedni si zakrývali oči s cudností sl. Chudobové. Jeho smích a jeho srdečnost mrazily. Neboť je to smích tragedianta. Je to člověk ubohý, tragický, ověšený smíchem jako rolničkami — svým sebe-výsměchem. Čím víc se jich chce zbavit, tím víc rolničky chřestí. Deml smějíci se *usiluje, aby se nesmál!* Bylo by třeba — aby se osvobodil — aby se ztišil; cítí to a ztišuje se: tak vzniká

---

*) Fakta svědky dovozená.

ono krásné motto Šlápějí (čtenáři, div se, XXV. Šlápějí!!!): »Počátek bezhněvnosti je mlčení rtů . . Hle, Deml, takto ztišen, nepohnut, se počíná, a Deml — rolničky bláznovství — přestává a končí se. Tak bychom se domnívali. Ale náhle nepatrný pohyb (ta tragika herce, když herec si už podmaní otrocky člověka v sobě a hraje sám sebe! — sebe bezmocného), staré herecké gesto a — rolničky slabě zazní. Je to spíše zasténání — umírajícího? Deml, který se rodí v tichu, zalekne se Demla — rolniček, který umírá v tom tichu. Zalekne se zasténání umírajícího Demla, či zasténání rodícího se Demla, porodních bolestí ticha, které jednoho rodí a jednoho vraždí? Zalekne se jednoho i druhého, zalekne se i své nerozhodnosti, trpného ticha; zůstává jaksi mezi sebou jako v útěsce své úzkosti, stává se jakýmsi Mezisebou. Zůstává stále ve stavu zrodu, nemaje odvahy k bolestnému porodu a smrt — čas slehnutí — se nezadržitelně blíží! Tu vyskočí a rolničky se na plno rozřehťají: ty blázne, ty blázne . .

Tak vznikají i tyto Šlápěje, nepřetržitý smích rolniček na těle tragického herce, který prchá, aby unikl tomuto smíchu, ale rolničky tím více se řehťají, čím více utíká . . . Buď nám milostiv, Pane, abychom takto neporodili v útěku! Ó ty potraty smrti!

BESEDA ČTENÁŘŮ

Besedou chceme naznačiti jistou důvěrnost zúčastněných. Za krále Artuše bylo »stolové kolo«. — Četba jest důležitá činnost studijní i zábavná, a čtenář jest jistá hodnota. Podle toho by se měly zařídit všechny redakce, aby bylo naráz patrné, bez nechutných posudků, často zoufale vytlačovaných z prázdných hlav jako ze starých plesnivých citronů, *co se »u nich« čte*. Podle toho se hned pozná, co to za dům. Neboť podle Carlyla všechno studování lze shrnouti na úkon četby.

V tomto podzimku 1940 dostaly se nám do rukou knihy, jež na ponejprv takto třídíme:

G. LENOTRE, *Život v Paříži za revoluce* (1789-1793). S předmluvou J. E. kardinála A. Baudrillarta. Pražská Akciová tiskárna v Praze 1940. — Doporučil a dodal p. Opatrný. Kniha trvalé studijní hodnoty.

Josephine JOHNSONOVÁ, *Ted v listopadu*. Přeložil Jan Čep; Novina v Praze 1940, za 25 K. — Doporučil dp. P. Alois Valášek. Dodal p. Opatrný. Umění podivuhodné.

Sv. ALFONS MARIA DE LIGUORI, *Modlitba — velký prostředek spásy*. Exerciční dům ve Frýdku 1940. — Zařazujeme mezi studijní příručky.

P. Gabriel HEVENESI T. J., *Jiskry sv. Ignáce*. »Velehrad«, nakladatelství dobré knihy v Olomouci 1940, za 25 K. — Dodalo laskavě nakladatelství. Knížka plná moudrosti, i pro světské lidi.

Karel KONVALINKA, *Horácké písně*. Pro střední hlas a klavír. Společným nákladem Ol. Pazdírek, Brno a Melantrich, Praha, 1940, za 60 K. — Dodal p. inž. K. Staněk. Díky! Úpravou, tiskem, papírem dokonalé.

Bohdan CHUDOBA, *Liberalismus v české výchově*. Nakl. »Vyšehrad« v Praze, 1940, za 3.60 K. — Dlužno čísti. Zvíte o filosofech jako Dratvová a Popelková, jež třeba vykliditi. Ale Lyttonu Stracheymu i Mauroisovi mohl autor dáti pokoj: jsou to umělci; jejich dílo jest sice nestejně hodnoty, ale jméno jejich potrvá.

Umberto FRACCHIA, *Severní Hvězda*. Román. Z italštiny Nina Tučková. Vydal Český Čtenář v Praze II., Václavské nám. 51, 1936. — Dodalo laskavě vydavatelstvo ještě s jinými svazky. Tento s dobrým svědomím zařadujeme mezi dobrá díla italská.

Josef Richard MAREK - Jan WENIG, *Žlutá růže Josefa Mánesa*. Vydal Český Čtenář, Praha, 1940, za 18 K. — Pěkná knížka. Díky vydavatelstvu za výtisk vázaný.

Josef ŠIMÁNEK, *Bílá Paní*. I. 1937. — Začal jsem čísti. Dosud velmi dobré.

Od téhož vydavatelstva došly, ale dosud nebyly čteny:

Jan HAVLASA, *Schody do podvědomí*, 1939.

Zd. RÓN, *Muži ve vichřici*, 1940, za 26 K.

Rudolf MEDEK, *Nanking*. Romance na moři. II. vydání. 1936.

Pražské motivy. Uspořádal a přeložil Ladislav Drůbek. Jsou zde tito němečtí autoři: Hans Watzlik, Walter Flex, Friede H. Kraze, Eduard Mörike, Ferdinand von Saar. 1940. — Dobrá sbírka, pečlivě přeložená.

Richard BILLINGER, *Srp na nebi*. Přeložil Bohuslav Reynek. Vyдалa Edice Magnificat v Kroměříži, 1940. — Dobrý překlad v krásné úpravě na dvojím papíře: 48 K a 66 K.

Písně ponocného. Sebral Antonín Šorm. Vlastním nákladem r. 1940. Praha XIX., Dejvice 751. Ulice nad Šárkou, 38. — Důkladná sbírka, s notami do textu vřaděnými.

Ant. ŠORM, *Náhrobní nápisy*. Výbor ze sbírky Antonína Šorma. Vydal Ondřej Junek v Týně nad Vltavou, 1939.

Zdeněk SPILKA, *Objevitel pokladu*. Na paměť 70. výročí smrti K. J. Erbena. Básně. Vyдалo Moravské Kolo spisovatelů v Brně, 1940. — Kromě jiných dobrých veršů čteme na str. 22.: »S vůlí vědět, láskou vědět, pokorně nořit se do díla!« Krásně řečené pravdy, jichž použijeme proti zlovolným kritikům z Filosofické Revue.

Vladimír VOKOLEK, *První blahoslavenství*, essay. Lis tří bratří v Pardubicích, 1940, str. 48, cena výtisku na ručním papíře 40 K, na ofsetovém 28 K.

Vladimír HOLAN, *První Testament*, báseň. Obálka Fr. Muziky, frontispice Aloise Wachsmanna. Vyd. Fr. Borový 1940. Str. 96, brož. za 20 K, váz. 30 K. — Běžní kritikové budou zase mluvit o »dítku«. My pravíme: Událost.

Vladimír HOLAN, *Lemuria* (1934—1938). Melantrich, Praha, brož. 25 K, váz. 37 K. Str. 156. — Oba svazky daroval autor v listopadu 1940. Ale my zahrnujeme je do prosince, aby děkování mělo svou vánoční upřímnost.

*V Dobrém Díle právě vyšly
nebo brzy vyjdou:*

Václav KAŠPAR, *O třech podivných svatých*. Obrázky a vinětky od Michaele Floriana. Str. 64. Na lepším papíře rozebrány: na ofsetu za 15 K.

Adalbert STIFTER, *Vesnička na suchopáru*. Frontispice a iniciálky od Michaele Floriana. Str. 58.

PSELLOS, *Chronografie*, s miniaturou Basila II. Bulharobijce, reprodukovanou v barvách. Silný svazek.

Louis Le CARDONNEL, *Svaté Terezii Ježíšově*. Báseň v překladu Boh. Reynka. S dřevorytem a vinětkami Vojmíra Vokolka.

Refer. J. F.

PRVNÍ
BLAHOSLAVENSTVÍ

essay

od

VLADIMÍRA VOKOLKA

Stran 48. Cena výtisků na ručním papíře K 48.—,

na ofsetovém K 24.—.

L I S T Ě Í B R A T Ě Í

P A R D U B I C E

Nepostradatelná příručka
pro každého věřícího křesťana

ThDra Františka Cinka:

Mše svatá v bohoslužebném řádu církvevního roku.

- Díl 1. Výklad misálu. Okruh vánoční. Předhodí velikonoční. Cena K 48.—.
- Díl 2. Výklad misálu. Svatý týden. Doba velikonoční. Doba po svatém Duchu. Cena K 48.—.
- Díl 3. 1. část. Mešní kalendář svatých. (Od 29. listopadu do 30. dubna.) Cena K 60.—.
- Díl 3. 2. část. Mešní kalendář svatých. (Od počátku května do konce listopadu.) Cena K 75.—.
- Celé dílo vázané v plátně K 200.—.

Kdo chce řádně rozuměti misálu, musí též míti i tento jedinečný výklad.

Opatří každý knihkupec nebo

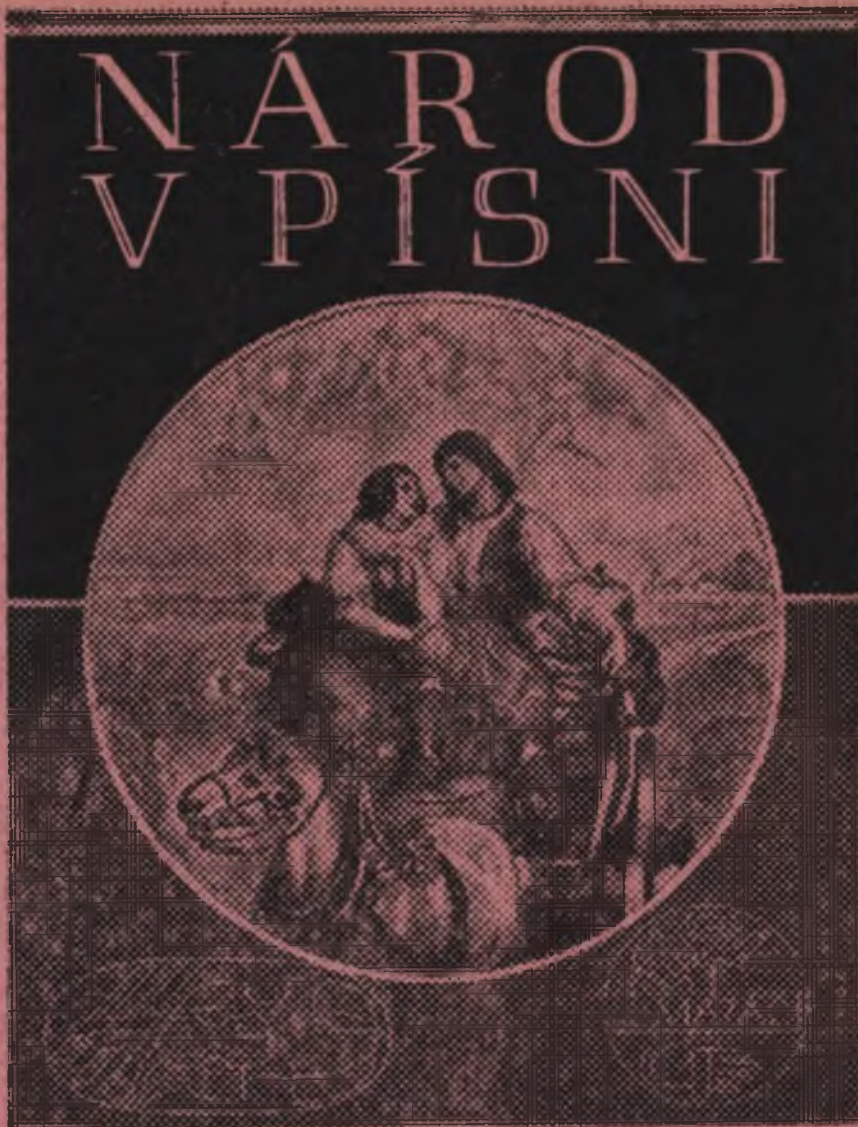
VELEHRAD,

nakladatelství dobré knihy v Olomouci.

**Ušlechtilý
dar**

1.000
národních písní

ze všech krajů naší
vlasti přináší dílo

Zmenšená ukázka obálky díla.

N Á R O D V P Í S N I

Vybral a zharmonisoval Jan Seidel. Úvod předeslal Vítězslav Novák. Studii o národní písni napsal Alois Hába. Výtvarná spolupráce Jaroslava Bendy. 420 stran velkého formátu. 18 obrazů Mik. Alše a Jos. Mánesa, z nichž 6 je čtyřbarevných. Cena díla 240 K. V původní vazbě 270 K. Ve vazbě položené 300 K. Právě vyšlo.

Žádejte Národ v písni a seznam vánočních darů z Mazáčova nakladatelství u svého knihkupce nebo v nakladatelství

L. MAZÁČ, PRAHA II., SPÁLENÁ UL. 53.

Jaroslav Janouch

PRO ČEST A SLÁVU

Historický román pro mládež.

Na dobrodružných příbězích
hocha Jirky je zde zobrazena
celá rušná doba švédského
vpádu a obléhání Brna.

Obrázky Michaela Floriana.

Str. 196, brož. K 32.—, váz. K 45.—.

U knihkupců.

VYŠEHRAD, PRAHA.

Výbor z Václava Kosmáka

Uspořádal Miloslav Hýsek

Výborný a jadrný vypravěč, bystrý »kukátkář«, důvěrný i laskavý znalec lidového života moravského, vystupuje před dnešního čtenáře oživen v tomto výboru.

I. sv. *Z kukátek a obrázků*«, str. 320,
brož. K 40.—, váz. K 52.—

II. sv. *Z románových obrazů*, str. 272,
brož. K 38.—, váz. K 50.—

U knihkupců.

VYŠEHRAD, PRAHA.

Knižní novinky u Borových:

Verše:

František Halas: *Tvář.* 20 K, váz. 30 K

Vladimír Holan: *První testament.*

20 K, váz. 30 K

Josef Hora: *Zahrada Popelčina.*

20 K, váz. 30 K

Vítězslav Nezval: *Edison s doslovem Signál času.*

15 K, váz. 25 K

Krásná próza:

Karel Čapek: *O lidech.* 30 K, váz. 40 K

Miloslav Fábera: *Neklidné hranice.*

30 K, váz. 42 K

Viktor Dyk: *Prosinec.*

42 K, váz. 60 K

Knihy o divadle:

Petr Bogatyrev: *Lidové divadlo české a slovenské.*

38 K, váz. 53 K

Miroslav Rutte: *Dvacet kázání o divadle.*

25 K, váz. 37 K

K. S. Stanislavskij: *Můj život v umění.*

60 K, váz. 75 K

Kulturně-historické monografie:

Eduard Bass: *Čtení o roce osmačtyřicátém.*

90 K, váz. 110 K

Město vidím veliké. 80 K, váz. 100 K. Lepší vydání 150 K, váz. 180 K, v polokož. vazbě 200 K.

Dodá každý knihkupec.

FRANTIŠEK KŘELINA

DCERA
KRÁLOVSKÁ

blahoslavená Anežka Česká

Jeden z mistrů české prózy líčí v tomto mohutném historickém románě temné ovzduší v rodě Přemyslovců. Středem líčení je světlá postava blahoslavené Anežky České, nejmladší dcery Přemysla Otakara I. Křelinův román je význačný krok v tradici českého románu historického.

40 K, váz. 52 K

NOVINA

Dodá též každý knihkupec.

Knihhtiskárna

Frant. Bartoš

v Přerově

zhotovuje veškeré tiskopisy

Tisk zábavných i vědeckých knih – Bibliofilie

Dominik Thalhammer T. J.

O LIDECH NA
DRUHÉM BŘEHU

Str. 110. Brož. 16 K. Vydáno 600 výt.

Vydal BOHUSLAV RUPP,
nakladatelství u svatého Jindřicha,
Praha II., Jindřišská ulice 23.

Úkolem knížky je podati mravně–věroučný výklad o smyslu
řeholního ústavu.

Máte již zapláceno předplatné?

Založení Literárního a uměleckého klubu (LUKu) bylo mnohými považováno za nečasové. Brzy se však ukázalo, že klub je nejen schopný života, nýbrž že jeho existence je přímo nutná. Jeho zakladatelé vycházeli z názoru, že i když česká překladová produkce je více než hojná, přece jen českému čtenáři zůstávají neznáma právě ona díla cizích literatur, která jsou typická pro tradici toho kterého národa, a která jsou hluboce zakořeněna v duchovní sféře každého národa; jinými slovy díla, jejichž umělecká i mravní hodnota je nepochybná a trvalá. Tato díla nelze zpravidla najít v seznamech soukromých nakladatelů, řídících se převážně komerčními hledisky. Může je vydávat pouze literární klub pro uzavřený kruh členstva. LÚK vytyčil

heslo: Z cizích literatur jen díla podstatná, vysoké, mravní a umělecké síly, která českému čtenáři mohou něco povědět.

Je nesporné, že program, který si dali zakladatelé LUKu, byl dodržen do posledního písmene. Díla, která se zásluhou LUKu objevila v rukou českých čtenářů, patří k nejvzácnějším skvostům překladové literatury. Znamá značka LUKu, vytištěná na knize, představuje znak něčeho výjimečného, literární událost. Žádná jiná překladová kniha se s ní nemůže měřit, jak co do vnitřní kvality, tak co do překladu.

Poslední dobou rozšířil LUK svou činnost i v tom smyslu, že do své edice zařazuje i díla původní, stejně vysoké úrovně.

Cílem LUKu, kromě vydávání knih, bylo ovšem také sdružit všechny věrné přátele dobré knihy. I toto úsilí

se z velké míry podařilo přes to, že doba nebyla zvláště příznivá, že jiné literární organizace, vybavené dokonalým aparátem, měly daleko přitažlivější program, i že bylo třeba překonávat odpor těch, kdož v novém klubu viděli úzký, stranický útvar. LUK v prvních letech své existence soustředil ve svých řadách velký počet uvědomělého členstva a podařilo se mu vniknout do měst i vesnic celých Čech i Moravy.

Dnes nejobtížnější začátky jsou již za námi a LUK se vydává na cestu s vlajícím praporem, chutí a odvahou. Mezníkem v dějinách LUKu byla jeho valná hromada, konaná v červnu 1940. Klub vyšel z ní posílen, ztmelen a připraven na nástup jak ve smyslu organizačním, tak i v zintenzivnění své vydavatelské činnosti. Nyní budoucnost LUKu zaručuje tento správní výbor:

předseda: Dr. J. S. Machar, spisovatel,
místopřed- Antonín Jun, gen. ředitel,
sedové: Rudolf Halík, šéfredaktor,
Prof. Dr. Miloslav Hýsek, předseda Kulturní rady,
jednatelé: Dr. Josef Knap, spisovatel,
Dr. Václav Renč, spisovatel.
zapisovatel: Jan Pilař, spisovatel,
pokladník: Jan Hejl, vrchní účetní,
členové Dr. Jan Hertl, redaktor,
výboru: Josef Horák, vedoucí tajemník Kulturní rady,
Karel Chalupa,
Jaroslav Marcha, spisovatel,
náhradníci: A. M. Brousil, redaktor a spisovatel,
Dr. Vilém Brzorád, tajemník.

První etapa budování LUKu byla skončena a začíná se etapa druhá. K ní je především zapotřebí,

aby nás bylo aspoň 10.000.

Proč tolik? Uvedeme dva hlavní důvody. Knihy, jež svým členům posíláme, jsou nesmírně laciné. Byly laciné vždy, zvláště však jsou laciné dnes, kdy výrobní náklady podražily. Jednotlivý svazek průměrně o 220 stránkách, ve vkusné úpravě, tištěný na dobrém papíře, vázaný v celoplátěné vazbě i s poštovním, stojí pouze 25 K. Za dnešních kalkulačních předpokladů měl by stát mnohem více. Zvýšit původní cenu však nechceme. Zbývá jediná cesta: vyrábět knihy ve větším nákladu, neboť větší náklad snižuje značně výrobní náklady. Druhý důvod lze pochopit ještě snadněji. LUK nebyl založen jen pro několik vyvolenců. Jeho snahou bylo vždy vniknouti všude tam, kde je touha po věčných uměleckých hodnotách, kde četba nepředstavuje pouhé

ubíjení času nebo příjemné podráždění, nýbrž tam, kde se kniha stala nerozlučitelnou součástí vnitřního života. Síla a vliv takových 10.000 členů by byly obrovské. Jaké akce by se tu daly podniknout! Co nových podnětů uskutečnit! 10.000 členů není ovšem nevyplnitelný sen. Může a musí to být skutečnost!

Milá čtenářko, milý čtenáři,

obracíme se přímo na Vás, protože se domníváme, že je to správná adresa. Máme za to, že jste z těch, kdož nepovažují knihu jen za určitý druh zábavy, nýbrž za podstatnou část svého duchovního života. O koho se opřít v čase nouze? S kým se poradit v dobách úzkosti? Kde najít východisko z rozporů života? Kdo odhalí

všechna tajemství života? Kdo Vám dodá důvěry, síly, odvahy? Kdo naplní Vaše srdce pravou radostí a touhou po lepším? Kniha. Ovšem, ne každá. Neboť jsou i knihy, jež dovedou zavést na scestí a které i zahubí. Musíme říci: dobrá kniha. LUK vybírá pro své členy knihy nejlepší. Z několika set dopisů z členské korespondence citujeme aspoň část jednoho: „*Manův román Voda stoupá mě uchvátil, Virzova kniha U Strauménů mne dojala, Majocchiův Život chirurgův mi řekl mnoho nového o životě, ale Pesquidouxova Rodná hrouda způsobila ve mně pravý převrat. Od přečtení té knihy dívám se zcela jinak na svá pole, dům, štěpnici, od té doby vidím to, kolem čeho jsem až dosud chodil jako slepý, slyším hlasy, ke kterým jsem byl až dosud hluchý. Není to fráze, říkám-li, že Vaše knihy učinily ze mne zcela jiného člověka...*”

Milá čtenářko, milý čtenáři! I pro Vás je přichystána tato bohatá hostina. Zveme Vás srdečně k ní. Chybili byste, kdybyste se jí nezúčastnili! Obáváte-li se, že náklady jsou pro Vás příliš těžké, není to pravda. Hle, jaké jsou

podmínky a výhody členství v LUKu :

- 1.** Roční členský příspěvek činí 150 K, který možno zaplatit najednou nebo ve 4 splátkách.
- 2.** Člen dostává ročně šest vázaných svazků. Dostává je vyplaceně, takže neplatí již žádných jiných poplatků.

- 3.** Dostává pravidelně literární měsíčník „Cesta za knihou“, přinášející informace o vydavatelské činnosti LUKu, o knihách, autorech a vůbec o všem z literárního života.
  - 4.** Při řádném plnění svých povinností má nárok na výroční knižní prémii, představující vždy krásný soukromý tisk, který je neprodejný.
  - 5.** Členové se mohou zúčastniti literárních večerů, divadelních představení, koncertů, knižních výstav, zájezdů a vycházek, jež bývají pro ně pořádány.
  - 6.** LUK také ochotně radí svým členům při pořizování knihoven, při nákupu obrazů, soch a pod.
-

Edice LUKu :

Tento seznam mluví jasněji než cokoli jiného. Přečtěte si kteroukoli z uvedených knih a poznáte nejlépe, že LUK musil být založen.

1. Herman de Man: **VODA STOUPÁ.** Z holandštiny přeložila L. Faltová - - - - - váz. 25 K

Zápas s povodní, jež zalije celý kraj, je tu podán v rysech vskutku heroických. Beijen i druzí tu vyrůstají do životní plnosti jako postavy na holandských obrazech: svalnaté, krevnaté, ne však bez ducha, jenž oživuje tyto dělníky země láskou k práci i zbožnosti.

Josef Hora v Českém Slově

2. Fabio Tombari: **ŽIVOT.** Z italštiny přeložil J. Kostohryz - - - - - váz. 25 K

Radost ze života, který je slavný i hanebný zároveň, opojení věcmi viditelnými i utajenými, slunce a moře hořící

jen pro „přeradostnou Frusaglii“ a láska, jíž se koř
i smrt, jsou prameny této knihy, nad nimiž se klene oslnivá
duha básníkova života.

Jitro, Praha.

3. Edvarts Virza: **U STRAUMENŮ.** Z lotyštiny pře-
ložil A. Červín - - - - - váz. 25 K

Jakmile se začtete do prvních stránek, neodložíte knihu.
Je vám, jako byste naslouchali milému hlasu z dálky a od-
povídáte srdcem, v němž se probouzejí vzpomínky na český
život přítomnosti i minulosti, poznáný v „Babičce“ Boženy
Němcové.

Karel Koval ve Večeru.

4. Karl Benno v. Mechow: **RANÉ LÉTO.** Z němčiny
přeložil J. Janů - - - - - váz. 25 K

Knih je oslavou lásky, prostoty a upřímnosti; láska je tu
nejlepším lékem proti skepsi, protože jen ona dává životu
plnost a cíl. Mechow vypráví klidně a široce; jasnost spo-
juje s důkladností a líbeznou prostotou.

Studentský časopis.

5. Jean de la Varende: **KENTAUR BOŽÍ.** Přeložil J. Zaorálek - - - - - váz. 25 K

Autorovo zaujetí, zevrubná znalost normandského kraje, jasné vystižení ducha normandských rytířů, jakož i živá účast vypravujícího, přibližují nám do blízké naší přítomnosti minulost, aniž se jí ubírá na barvitosti.

Řád, Praha.

6. Ferenc Móra: **PÍSEŇ O PŠENIČNÝCH POLÍCH.** Z maďarštiny přel. L. Jehlička - - - - - váz. 25 K

Není jediného typu v této knize, který by nebyl osobností nás všech. Ať svými problémy, ať svým srdcem, ať svým osudem. Hrdina románu je typem maďarského sedláka...

Hellmuth-Brauner v Národním Středu.

7. Andrea Majocchi: **ŽIVOT CHIRURGŮV.** Z italštiny přeložil J. Brechensbauer. V. vyd. váz. 25 K
Takové knihy učí žít, pracovat, dobře bojovat lidský život.

J. Hora v Českém Slově.

Dávno a dávno se nám nedostalo do rukou dílo tak silné svým lidstvím, hlubokým zabráním do samé podstaty našeho cítění a denního života.

V. Prokúpek, Svoboda.

8. Josephine Johnsonová: **TEĎ V LISTOPADU.**

Z amerického přeložil Jan Čep - - - váz. 25 K

„Teď v listopadu“ je především knihou vzácného vnitřního záření: všechny věci tu fosforeskují, rozžehujíce svým utajeným vnitřním žářem, vyzařujíce tuchu svého druhého, vyššího smyslu.

V. Lišková v Lidových Novinách.

9. Josephe de Pesquidoux: **RODNÁ HROUDA.** Přeložil J. Zaorálek - - - - - váz. 25 K

Když si přečtete závěrečnou kapitolu, nejlépe pochopíte, jak spisovatel rozumí věrnosti půdě a rodu. A bude vám také úplně jasné, proč maršál Pétain o něm řekl: „Pesquidoux, toť francouzská půda“.

K. Růžička v Lidových Novinách.

10. Josef Knap: **DÍVČÍ HLAS** - - - - - váz. 25 K

Na celém románu je vidět, jak byl psán z opravdového prožitku a jak byl komponován s pravou uměleckou vůlí a kázní. Po umělecké stránce je to radostné dílko z let 1939 až 1940.

V Běhounek v Národní Práci.

V nejbližší době vyjdou :

Petr Dörfler: **PÁN KRAJINY**. Mohutný obraz selského života alpského.

Piero Operti: **KONDOTIÉR**. Hrdinský život Bartoloměje Colleoniho.

Milá čtenářko, milý čtenáři,

byli bychom velmi rádi, kdybychom Vás brzy mohli přivítat mezi sebe. Ujišťujeme Vás, že nebudete zklaman. Pošlete-li přihlášku brzy, možná že Vás potká štěstí. Každého stého nového člena odměníme cenným knižním dárkem, každého pětistého knihovničkou o 10 svazcích a každého 1000. knihovnou o 30 svazcích. Pošlete proto přihlášku ještě dnes.

Přihláška

PŘISTUPUJI ZA ČLENA LUKU,
LITERÁRNÍHO A UMĚL. KLUBU V PRAZE
SENOVÁŽNÉ NÁM. 10.

Zašlete mi stanovy a složenku, abych mohl(a) zaplatit
členský příspěvek.

Jméno _____

Zaměstnání _____

Přesná adresa _____

Podpis _____

Jsem arijcem ve smyslu zákona.

NAŠIM ODBĚRATELŮM!

*Z mnoha stran byli jsme dotazováni na svazky „Dobrého díla“ a „Nova et Vetera“ z dřívějších let. K dnešnímu svazku přikládáme seznam svazků, které jsou dosud - často jen v malém množství ještě na skladě. Zájemci, objednejte si je přímo u **SPOLEČENSKÝCH PODNIKŮ, PŘEROV**. Při objednávkách nejméně za 100 K bude dána sleva 15 proc., která se při větších objednávkách úměrně zvětšuje až na 50 proc. Tímto způsobem lze výhodně získati vzácná díla a doporučujeme vřele pozornosti našich přátel.*

Ve Staré Říši, v září 1940.

Redakce „Dobrého díla“.

SEZNAM KNIH „DOBŘÉ DÍLO“.

Leon Bloy, **Poslední sloupové Církvě.**

Přeložil Otto A. Tichý. Kritické studie o Coppéovi, Brunetiérovi a j. Stran 172, dobrý bílý papír. — K 15.—.

Leon Bloy, **Rozjímání samotářova.**

Přeložil Otto A. Tichý. Stran 148, obálka, dřevoryt a titulní list Jaroslava Bendy. K 20.—.

Sestra Mechtilda Magdeburská, **Tekoucí Světlo Božství.**

Ze staré němčiny přeložili P. Josef Ševčík a P. L. Vrána. Svazek má 264 stran, úprava a titulní dřevoryt prof. Jar. Bendy. K 35.—. —

Alexěj Remizov, **Apokryfy a jiné zkazky.**

Z ruštiny přeložil Lad. Ryšavý. Svazek má 236 stran a množství dřevorytů Antonína Slavička. Trojbarevný tisk na dobrém papíře. K 30.—.

Prorocství malé Johanky z roku 1885.

Z francouzského přeložil O. A. Tichý. Svazek o 56 stranách s dvojbarevným tiskem. K 15.—.

Listy svatého Jeronýma.

Z latiny přeložil A. L. Stríž. Svazek má 312 stran, dvojbarevný tisk. K 40.—.

Pius Pp. X., **O obnově posvátné hudby.**

Papeže Pia X. Motu proprio ze dne 22. listopadu 1903 o obnově posvátné hudby. Z latiny přeložil A. L. Stríž. Stran 48, dva obrázky a dvojbarevný tisk. K 6.—.

Pohřební řeč

nad sestrou Marií z Kříže, rozenou Melanií Kalvatovou, pasačkou La Salettskou. Proslovil v Messině kanovník Annibale Maria di Franciàx. S imprim. Mons. Letteria, arcib. messinského. Přeložil A. L. Stríž. K 3.—.

Sv. Viktora, biskupa utického, **Historie o pronásledování provincie africké.**

Vydaná péčí dra Josefa Vašici. Stran 148, dvojbarevný tisk na pěkném papíře. K 12.—.

Emile Baumann, **Tři svatá města.**

Přeložil dr. Josef Vašica. Studie o poutních místech: Arsu v Dombes, sv. Jakubu v Compostelle a Hoře sv. Michaela. Dřevoryty a úprava Jar. Bendy. Stran 150. K 15.—.

Jean Sire de Joinville, **Život sv. Ludvíka francouzského.**

Přeložil O. A. Tichý. Úprava a dřevoryty Jar. Bendy. Stran 226. K 30.—.

Život blaženého Mikuláše biskupa.

Upravil V. H. Brauner. Stran 64. K 10.—.

Jules Barbey d' Aurevilly, **Stránka z historie.**

Přeložil Josef Florian. Dřevoryty vyzdobil Jar. Benda. 30 stran, titulní list dvojí barvou. K 3.—.

Sv. Otce Pia X., **Moto proprio**, o lidové činnosti křesťanské. K 2.—.

Totéž a při tom List biskupům francouzským za K 6.—. Přeložil Josef Florian, tuhý, nazloutlý papír.

Pia Pp. X., **Encyklika Editae Saepe.**

Přeložil A. L. Stříž. 42 stran. K 4.—.

Pp. Pia X., **Encyklika Communium Rerum.**

Přeložil A. L. Stříž. 42 stran. K 4.—.

Francis Jammes, **Román zajícův.**

Přeložil Bohuslav Reynek, obrázky vyryl Josef Čapek. Stran 72. K 15.—.

Franz M. Melchers.

Do češtiny uvedl Josef Florian. Stran 48. Studie o malíři Melchersovi. K 8.—.

Paul Scherrbart, **Mořský had.**

Mořský román. Přel. Bohuslav Reynek. Svazek má 138 stran. K 10.—.

Jaroslav Durych, **Svatý Vojtěch.**

Snad jediné cenné dílo o sv. Vojtěchovi. Stran 123, tisk trojbarevný. K 30.—.

František Odvalil, **Kvetoucí meze.** Básně.

Stran 162. K 20.—.

O. W. Milosz, **Mifiboseth.**

Z frančtiny přeložil Bohuslav Reynek. Dvojbarevný tisk, stran 57. K 10.—.

Osip Dymov, **Vlas.**

Ruský román. Přeložil František Odvalil. Upravil a dřevoryty vyzdobil J. Benda. Stran 196. K 18.—.

Dekret o denním svatém přijímání.

Přeložili Jakub Deml a A. L. Stříž. Stran 44, dva obrázky. K 4.—.

Studium poslední. Svazček osm stran za K 1.—.

Hanzelka, **Obrazce světové katolické literatury**, díl I. K 8.—.

Totéž díl II. ~~1915~~

SEZNAM KNIH „NOVÁ ET VETERA“.

3. svazek. V srpnu 1912. Obsah:

Vidění Marie Terreauxské, děvečky v Lyoně, Vyvrácení Cařihradu, Problém byzantského umění, Počátkové žurnálu — Ostrov Diurnálův, Spravte snahy své! Stran 80, cena K 10.—.

5. svazek. V červenci 1913. Obsah:

Johanna Termier-Bousac, Básníci a Leon Bloy, Rachildex, Škola mlčení, Předpověď blaženého opata Heřmana o osudech Braniborska, Předpovědi jistého františkána z r. 1840 o osudech Evropy atd. K 5.—.

13. svazek. V březnu 1915. Obsah:

Alice Kemp-Welch, Mechtilda Magdeburská, mystická básnička XIII. století — Abbé J. M. Curicque: O válečných znameních, A. L. Stříž: Proroctvími nepohrdejte! atd. K 5.—.

14. svazek. V dubnu 1915. Obsah:

Johanna le Royerová, Zjevení našeho Pána o přátelstvích a manželstvích, Stephen Graham: S ruskými poutníky do Jerusalema, Jules Barbey d' Aurevilly: Abbé Maynard a sv. Vincenc Paulánský, Klášter sv. Antonína v Dolní Thebaidě a p. K 5.—.

- 15. svazek.** V červnu 1915. Obsah:
Proroctví otce Nectona, Proroctví otce Bernarda Clausi, Zjevení sv. Ignáce, Vzkříšení Polsky, Proroctví Jiřího Warensse, Zprávy Jana Dlugosze o Janu Husovi, a j. K 5.—
- 17. svazek.** V listopadu 1915. Obsah:
Svatého Athanasia Výklad víry a List bratru Serapionovi o smrti Ariově, »Regina Pacis« o zázračných úkazech na mariánských obrazech v Římě a v papežském státě v letech 1796 a 97, Veliké proroctví sv. Césarea, arcibiskupa arleského, Proroctví sv. Paterna, A. Blanc de Saint Bonnet, Poslední naděje přítomnosti a j. K 10.—
- 18. svazek.** V únoru 1916. Obsah:
Život sv. Jenovéfy, patronky Paříže, Paul Claudel, Svaté obrázky české, Maurice de Quérin, sv. Terezie, Johan Rictus, Nevděčníci, Byzantská povídka, A. L. Stríž, La Salette a papežové a j. K 5.—
- 19. svazek.** V červenci 1916. Obsah:
Kněz Hostie podle světel Terezie Durnerinové, Dvacetpět zjevení archanděla Rafaela, Život sv. Antonína Paduánského, Paul Ernst, Láska náčelníka flibustýřů, 10 listů Pramenů a j. K 6.—
- 21. svazek.** V srpnu 1916. Obsah:
Cyprian Norwid, »Roga Rodzica«, píseň, Henry Potez, W. B. Jeats a básnické obrození v Irsku, Nikolaj Fedorovič Fedorov, Astronomie a literatura, Max Mell, Zrcadlo hříšníkovo a j. K 10.—
- 22. svazek.** V listopadu 1916. Obsah:
Barbey d' Aurevilly, Papež Pius IX., A. Gide, Návrat marnotratného syna, L. de Cardonell, Křik Keltův, Angelo Conti, Světlo v samotě. K 10.—
- 23. svazek.** V lednu 1917. Obsah:
Přikazy a napomenutí lékařům pp. Benedikta XIII., Max. Vološin, Poodhalení dětských her, Marcel Schwob, Dřevěná hvězda, Karásek ze Lvovic, Cyprian Norwid, Rachilde, Voditel vlčic a jiné. K 10.—
- 25. svazek.** Obsah:
Mary Ryanová, Francis Thompson, básník, Básně Ernesta Dousona, Poslední kniha Joanidův, Paul Scheerbart, Galantní loupežník, Zahradní scherzo, Elsa Lasker-Schüllerová, Kdyby mé srdce bylo zdrávo a jiné. K 10.—
- 26. svazek.** V srpnu 1917. Obsah:
Garigue, Tajemná znamení — Guérin, Tři básně — Horečka, Ukrajina — Lemonnier, Oči, které viděly — Nová německá lyrika — Remizov, Požár — Ritter, Šavel-Ugglas, Bílé jiskry a j. K 10.—
- 27. svazek.** V prosinci 1917. Obsah:
Frederik W. Faber, Půlnoční jeskyně — Život sv. Abercia-Hetta Mayr, Život biskupa Antonia — Jiří Munk, Oběť — Z. Hipius, Ivan Ivanovič a čert — Gustav Meyrink, Kardinál Nappelus a j. K 15.—
- 28. svazek.** V březnu 1918. Obsah:
Ludvík de la Garde, Bohorodička — Staré vlámské postní písně — Proti nezřízené lásce k ženám — Život sv. Marie Egyptské — Metafysický kanárek — Miroslav Rutte, O nové knize a j. K 15.—
- 29. svazek.** V červnu 1918. Obsah:
Blanc de Saint-Bonnet, Neomylnost — Z »Posledních útočišť« Jeane Termierové — J. B. d' Aurevilly, Goethe-Herald Hielsen, Moderní akcionář. — Týž, Náboženská utopie. — Martin Buber, Extase a vyznání, — Lék od cholery a j. K 15.—
- 30. svazek.** V září 1918. Obsah:
Život sv. Brunona, L. Bloy, Za stolem vítězů — Hunové — René Arcos, Předtucha — H. Gumilev, Kapitáni — Josef Pelíšek, Jednomu z mnohých a j. K 15.—
- 31. svazek.** V prosinci 1918. Obsah:
O sv. Panně Barboře — Píseň o veliké hvězdě — Sergěj Solovjev, Apoštol Jan — Život sv. Severina — Elius, Ave Maria a j. K 15.—

- 32. svazek.** V březnu 1919. Obsah:
Umučení sv. Verpetny — Stručný obsah prorockých vidění Marie Brotteauxské z Lyonu — K. Balmont, Zvonečku se drž! — K. Einstein, Tři černošské legendy — Rousseau, Celník — J. H. Fabre, Vruboun posvátný a j. K 15.—
- 33. svazek.** V červnu 1919. Obsah:
Emil Bauman, Leon Bloy-Vilier de L'Isle Adam, Tajemství popraviště — Antoni Waškowski — Záviša Černý — Heinrich Mann, Srdce — Několik obrázků a j. K 10.—
- 34. svazek:** V prosinci 1919. Obsah:
Život sv. Bathildy — Jules Barbey d' Aureville, Arnošt Hello — Marcel Schwob, Flétna — Justino de Moltavao, Pohádka tříkrálová — Suárez, Sloužící — Poslední básně Jiřího Trakla — Franz Jung, Telepatové — H. Madlmayer, Poznámky o technické kultuře a j. K 20.—
- 35. svazek.** V březnu 1920. Obsah:
Sv. Josef — Sv. Brigita — Alžběta Stagelová a sestry v Töss, Vidění — Mikuláš Schwarzkopf, Muka očišcová — Několik obrázků a j. K 20.—
- 36. svazek.** Obsah:
Ze zjevení sestry de la Nativité — Vibert mnich Hildegardě — Charles Grolleau, Hašíš — Geätan, Pravá inteligence — G. K. Chesterton. Bitva na Marně — Robert Michel, Kříž v lese — Božo Lovrič, Sochař Ivan Mestrovič a j. K 5.—
- 37. svazek.** V září 1920. Obsah:
Útěchy vidění sv. Anděly Foliňské — Malá závěť mistra Františka Vilona, sepsaná r. 1456 — Roswitha, jeptiška od Alice Kemp-Welchové — Z knihy »Vítr v síti«, třináctero básní — Armena Ohanian, z knihy »Pařížská podobizna« — Krásná báseň o znamenité tanečnici — Jiří I. a Napoleon a j. K 10.—
- 38. svazek.** V říjnu 1920. Obsah:
Blažený Petr Kanisius o víře a vyznání víry, přeložil P. Vrána. — Stran 224, dvojbarevný tisk na krásném papíře. K 15.—
- 40. svazek.** V prosinci 1920. Obsah:
Koleda. Ze »Zlaté číšky« od Julia Slowackého, přeložil Josef Matouš — Pravé vyobrazení sv. Mikuláše — Z »Divuplného života sv. Mikuláše« — Čenstochovské verše od Cypriana Norwida — List námořníka, který se plavil r. 1843 — Z »Černých květů« Cypriana Norwida a j. K 10.—
- 41. svazek.** V únoru 1921. Obsah:
Rosa Alchemica — Desky zákona — Klanění králů. Stran 80, K 3.—
- 42. svazek.** V březnu 1921. Obsah:
Volání k Bohu o pomoc v dobách soužení. — Neobyčejné zjevy na Kristu Limpiasském v roce 1919. Galilejčan — Lady Gediva — Přítelkyně z pensionátu — Cirkus — člověk a j. K 10.—
- 43. svazek.** V dubnu 1921. Obsah:
Cyprian Norwid, Legendy a novely, z polského přeložil Josef Matouš. 160 stran. K 5.—
- 44. svazek.** J. M. Synge, Studnice světců. Z angloirštiny přeložil Karel Mušek. Hra o třech dějstvích — napínavé líčení osudu dvou slepých žebráků. Dvojbarevný tisk, 83 stran. K 5.—
- 45. svazek.** V květnu 1921. Obsah:
W. B. Yeats, Cathleen ni Houlihan — Zlatá přilba — Přesýpací hodiny. Tři dramata. Stran 84. K 5.—
- 46. svazek.** Obsah:
Kdo duchem Božím vedeni bývají — Napoleon v meštěstí — Od Waterloo na sv. Helenu — Slova Napoleonova — Sv. Helena od Piera Millea — Soudobí angličtí básníci — Magie tvoření od Vološina — Původ moru — Karel Mense, Malíř a j. K 10.—
- 49. svazek.** Obsah: R. P. Humbert Clerissac, O. P. Tajemství Církvě — 130 stran. K 5.—
- 50. svazek.** V březnu 1922. Obsah:
Apoštolský list Pp. Pia IX. o blaženém Petru Kanisiovi — Paul Claudel, Dvě básně o Verlainovi — André Maurois, Prostý příběh vojáka Biggse — Bohuslav Reynek, O mořském hadu a j. K 5.—

60. a 61. archy v prosinci l. Páně 1940 obsahují:

Heřman z Fritzlaru: <i>Tuto se čte</i> <i>o narození Páně</i>	8	H. Claudius: <i>Píseň k adventu</i>	4
Emonds: <i>Křesťanské slavení svátků</i> <i>vánočních</i>	4	H. Stahl: <i>Hvězda v noci</i>	1
F. Thompson: <i>Báseň</i>	6	<i>Dopis metropolitě petrohradského</i> <i>Antonína hraběnce Tolsté</i>	2
A. von Droste-Hülshoff: <i>V den všech</i> <i>věrných zemřelých</i>	1	Suzane Renaud: <i>Zimní zahrada</i>	1
de Maistre: <i>Listy o španělské inkvisici</i>	4	L. A. Vassalo: <i>Taškáři</i>	1
Fr. Janský: <i>O zachovávání církevních</i> <i>obřadů</i>	10	Hermann z Fritzlaru	2
Marie Terezie <i>Marii Antoinetě,</i> <i>Pravidla</i>	4	Hudson: <i>Strach u ptáků</i>	10
		Redakční <i>zadina</i>	6
		Beseda čtenářů	2
		Obrázek	1

Uspořádal a vydal VILÉM OPATRŇÝ, Praha-Břevnov 406.

ARCHY vycházejí desetkrát do roka. Předplatné na rok 1940 je 45 K, pro studenty 30 K. Jednotlivá čísla za 12 K, toto dvojčíslo za 12 K. Tiskem V. Vokolka a syna Pardubicích a Goldmana na Břevnově. Novinová služba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Brně číslo 10013 - IIIa - 1937. Podací úřad Stará Říše.

Do

Vy

nakl

Pr

Úk

řeh

M